

FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Diplomová práce

Odměňování za právní služby podle advokátního tarifu

Zpracoval: Bc. Radek Nachtigal

Plzeň: 2018

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Odměňování za právní služby podle advokátního tarifu* zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury a uvedl jsem všechny použité prameny.“

.....

Poděkování za odborné vedení, konzultace, praktické rady a připomínky v průběhu zpracování diplomové práce patří panu JUDr. Radkovi Spurnému. Dále zvláštní poděkování patří mé rodině a mým blízkým, za jejich podporu v průběhu celého studia.

Obsah

Úvod.....	6
2. Cíl práce a metodika	8
3. Historický exkurz odměny za advokacii	9
4. Povolání a práce advokáta.....	12
4.1 Podmínky pro zápis do seznamu advokátů	13
4.2 Způsob výkonu advokacie.....	15
5. Advokátní tarif	17
6. Smluvní odměna	22
6.1 Časová odměna.....	24
6.2 Poměrná část.....	26
7. Mimosmluvní odměna.....	28
7.1 Výše mimosmluvní odměny.....	29
7.2 Sazba mimosmluvní odměny	31
7.3 Tarifní hodnota	33
7.3.1 Způsob stanovení.....	34
7.3.2 Jiné případy	38
7.3.3 Obhajoba	39
7.4 Úkony právní služby	42
7.4.1 Plně účtovatelné úkony	43
7.4.2 Jednoduché úkony	48
7.5 Zvýšení a snížení mimosmluvní odměny	50
7.6 Náhrady	52
7.6.1 Režijní paušál	52
7.6.2 Náhrada za promeškaný čas	54
8. Osvědčení o registraci plátce DPH.....	56
9. Zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení.....	58
10. Výzkum a úvahy <i>de lege ferenda</i>	60
10.1 Zvýšení sazby mimosmluvní odměny.....	60
10.2 Derogace ustanovení o snížení mimosmluvní odměny.....	62
10.3 Regulace náhrady cestovních výdajů a náhrady za promeškaný čas v trestním řízení.....	63
Závěr.....	65

Zdroje:	67
Literatura a monografie:	67
Články z odborných časopisů:	68
Internet:	68
Zákony:	68
Podzákoné předpisy:	69
Judikatura:	69
Přílohy:	70
Příloha 1	70
Příloha 2	74
Resumé	77
Resume	78

Úvod

„Právo na spravedlivý proces je jedním klíčových principů právního státu.“¹ Jednou z částí práva na spravedlivý proces je i možnost nechat se v řízení před soudem a ostatními orgány veřejné moci zastoupit a být zastupován. Nejčastějším způsobem zastoupení, nejen, v řízení před soudem je zastoupení advokátem. Za právní služby učiněné advokátem má tento právo na odměnu, jak vyplývá z ustanovení § 22 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

Odměna za vykonanou práci má několik základních funkcí. Zabezpečuje nám úhradu určitých životních potřeb, kompenzuje některé nevýhody spojené s vykonávanou prací a zejména nás stimuluje a motivuje k dalšímu pracovnímu výkonu. Ne jinak je tomu i ve výkonu povolání advokáta.

Laickou veřejnost zpravidla začne zajímat cena právní pomoci až v případě, že dojde k nějakému problému a musí využít služeb advokáta. V takovém případě zde musí existovat taková pravidla odměňování, která i laikovi dají určitou představu o tom, jak bude v soudním řízení jednat, zda se nechá zastoupit, kolik na zastoupení bude muset vynaložit finančních prostředků a jaká je návratnost jeho investice v případě úspěšnosti sporu. Stejně tak by měl být advokát, který přebírá zastoupení mandanta, schopen klientovi poradit, jaká jsou rizika věci, jakou pravděpodobnost má na úspěch a jaké budou předpokládané náklady na zastoupení.

Platným předpisem upravujícím odměnu advokáta za poskytování právních služeb je vyhláška č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Tato vyhláška byla v průběhu let již několikrát novelizována, naposledy k 1.1.2014 vyhláškou č. 120/2014 Sb. a je pravděpodobné, že v budoucnu vyvstane opět potřeba advokátního tarifu opětovně novelizovat tak, aby odpovídal skutečnému stavu a potřebám společnosti. Zadaná diplomová práce by se tedy měla zabývat odměňováním advokátů za právní služby podle advokátního tarifu.

Předmětné téma jsem si vybral, neboť v současné době působím již několik let jako vyšší soudní úředník u Okresního soudu v Mostě na trestním úseku a rozhodování o odměně ustanovených obhájců je pro mne doslova denní rutinou, stejně jako práce s advokátním tarifem. Do této práce bych tak rád vnesl pohled

¹ PŘIDAL, O., Pojem právo na spravedlivý proces v civilním řízení, Právní rozhledy 20/2010, Praha: C. H. Beck, s. 731

osoby, která rozhoduje o odměně advokáta, neboť pohled navrhovatele v jeho nároku a rozhodujícího subjektu o takovém nároku je mnohdy odlišný.

Práce je rozdělena do devíti hlavních kapitol, které obsahují další subkapitoly. V úvodních kapitolách bude nastíněn cíl a metodika zpracování diplomové práce, čtenáři jsou prezentovány historické souvislosti předmětného tématu a dále popsána práce advokáta, včetně podmínek výkonu advokacie. Dále je pak pozornost věnována advokátnímu tarifu v platném znění, ale rovněž i jeho předchozím podobám od roku 1997. Podrobně jsou potom rozebrána ustanovení o smluvní a zejména o mimosmluvní odměně, které je věnována podstatná část této práce. Nelze se rovněž vyhnout vysvětlení problematiky ohledně daně z přidané hodnoty, neboť i ta je součástí odměny advokáta, a rovněž tak zvláštním ustanovením o náhradě nákladů řízení. Jednou z posledních částí této práce je výzkum provedený jednak mezi laickou veřejností, ale rovněž i odbornou veřejností, zejména z řad advokátů. Na výzkum, jehož výsledky jsou náležitě vyhodnoceny, navazují úvahy *de lege ferenda*.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této práce je seznámit čtenáře s problematikou odměňování advokáta za poskytování právních služeb dle platného advokátního tarifu, analýza jednotlivých ustanovení advokátního tarifu a výklad jednotlivých ustanovení. Hlavním cílem je tedy zaměření na problematiku odměňování za právní služby advokátů dle *de lege lata*, dílčím cílem je pak vnesení pohledu úřední osoby při posouzení oprávněnosti nároku advokáta na odměnu u jednotlivých úkonů právní služby.

Dalším z cílů této práce je učinit poznání, zda je současný stav *de lege lata* vyhovující a v případě zjištění, že není, učinit úvahy *de lege ferenda*, které by mohly vést k zlepšení situace ve zjištěných problematických oblastech.

Diplomová práce je zpracována za použití odborné literatury, včetně článků z právnických časopisů, četné judikatury a vlastních poznatků a úvah. Krátký výzkum této práce je proveden prostřednictvím rešerše statistických dat.

Metodicky je práce rozdělena do dvou částí, přičemž první část vychází ze studia a čerpání z odborné literatury, odborných článků a soudních rozhodnutí a následně analýze platné právní úpravy a část druhá na výzkumu založeného na dotazníkovém zkoumání u laické i odborné veřejnosti, na jejichž základě poté budou vedeny úvahy *de lege ferenda*. Obě popisované části na sebe logicky i věcně navazují a lze je tak označit za část teoretickou a část empirickou. Metodika této diplomové práce je rozdělena na:

- a) studium odborné literatury,
- b) studium soudních rozhodnutí,
- c) studium odborných časopisů,
- d) analýza právní úpravy na základě poznaného,
- e) analýza soudních rozhodnutí,
- f) rešerše a analýza statistických dat,
- g) úvahy *de lege ferenda*.

3. Historický exkurz odměny za advokacii

Počátky advokacie v českých zemích, tedy jako povolání, které má za cíl poskytovat právní pomoc třetím osobám, není možné jednoduše určit. Je to díky omezeným pramenům, které jsou mnohdy pouze útržkovité a nevyjadřují ani pravý obsah. Konkrétnější prameny se na našem území začínají objevovat až od druhé poloviny 13. století. Jedná se o první závazné určení výše odměny řečníkům, kteří byli předchůdci dnešních advokátů. „Pro vývoj advokátního tarifu lze stanovit periodizaci, odpovídající i periodám dějin advokacie samotné. Nejstarší období se uzavírá rokem 1890, kdy byl pro Předlitavsko vydán první moderní advokátní tarif, následuje další etapa ukončená rokem 1948, po němž přišla doba, v níž advokacie ztratila soukromopodnikatelský ráz, který pak zase nabyla mimo jiné i v oblasti tarifu zpět po roce 1989.“²

V roce 1615 vydal generální sněm *snešení*, které se pokusilo vytvořit z advokacie právní instituci. Jedná se o první obdobu advokátního řádu na našem území. „*Preamble snešení obsahuje definici advokátského povolání jako součásti širší justice.*“³ Snešení stanovilo podmínky, za kterých se může nový uchazeč o výkon advokacie splňovat. Jednou z těchto podmínek bylo podání žádosti u zemského soudu, přičemž se zkoumala osoba žadatele, zejména jeho poctivost, učinnost a znalost jazyka českého a latinského. Dále zavedlo seznam konkrétních 25 osob, které mohly nadále vykonávat povolání advokáta. Jednalo se o ve své době vlivné a bohaté muže, kteří byli schopni zajistit si zařazení do tohoto seznamu. „*Majetnost ovšem stejně jako dnes vyvolávala závist a advokát si výkonem svého povolání snadno zjednal nepřátele.*“⁴ Po porážce českých stavů v bitvě na Bílé hoře se v českých zemích zásadně změnila politická poměry. V roce 1627 v Čechách a v roce 1628 na Moravě začalo platit Obnovené zřízení zemské, které obsahovalo řadu ustanovení, která upravovala mj. modifikace odměn za poskytování právní pomoci. Například obsahovalo zákaz podílové odměny. „*Předpokládalo se ujednání o ročním paušálním honoráři, tzv. „jargeltu“, a stanovil se následující tarif odměn: „Když prokurátor neb advokát o náрек cti nebo o hrdlo při*

² KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 18

³ BALÍK, S. a kol., *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora – Národní galerie v Praze, 2009, s. 50

⁴ BALÍK, S. a kol., *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora – Národní galerie v Praze, 2009, s. 53

vede, od té jeden každý až do dvaceti pěti kop grošů českých dáti má. Nápodobně ode pře z slov hanlivých náleží prokurátorům a advokátům dvaceti kop a z veytržnosti osmnácte kop grošů v českých.“⁵ Od roku 1811 pak byla odměna advokáta sjednávána podle všeobecného občanského zákoníku jako smluvní odměna vyplývající z námezdní smlouvy.

Jako první z novodobých advokátních tarifů je nutné zmínit nařízení ministra spravedlnosti č. 129/1890 ř. z. Toto nařízení se stalo nejčastěji, konkrétně jedenáctkrát, novelizovaným předpisem, který se týkal advokacie. Z pohledu odměny advokáta pak byl rovněž významný zákon č. 82/1890 ř. z., který jednak stanovil základní zásady tarifu, včetně jeho použití a rovněž stanovil možnost zavedení tarifních tříd dle místa. Mezi lety 1890 a 1909 tak byly zavedeny tarifní třídy pro Vídeň a vídeňský policejní obvod, pro Prahu, Brno a Karlovy Vary a Mariánské Lázně. Na rozdíl od soudobého advokátního tarifu rozlišoval původní advokátní tarif odměny a náhrady podle stavovské příslušnosti, tedy podle toho, zda se jedná o advokáta, kandidáta advokacie či kancelářského zřízence.

Po vyhlášení samostatné Československé republiky byl advokátní tarif upraven nařízením vlády č. 498/1919 Sb. z. a n., o nové sazbě advokátní. Zákonem č. 78/1921 Sb. z. a n. se zmocnila vláda, aby vydala nařízení č. 142/1921 Sb. z. a n., kterým se ustanovily sazby pro výkony a dukátů a jejich kanceláří v obvodech vrchních soudů zemských v Praze a v Brně. Poslední nařízení, které dokončilo vývoj odměňování za advokacii v samostatném Československu pak bylo nařízení č. 95/1923 Sb. z. a n. „*Vládní nařízení z roku 1923 opustilo rozdíl odměny podle místa, jinak převzalo například diferenciaci podle toho, kdo úkon činil, zachovalo advokátův nárok na přísudek ve vlastní věci a v nezměněné podobě i možnost mimořádného zvýšení odměny.*“⁶ Ustanovení § 10 citovaného tarifu nárokovalo advokátovi 2% daň z obratu z tarifních položek i proti odpůrci. Tento advokátní tarif platil až do 31.12.1950.

Další významná změna v advokacii souvisela s politickou situací v Československu, kdy po roce 1948 došlo k zestátnění advokacie. Jako první bylo v roce 1948 vydáno vládní nařízení č. 135/1948 Sb., o odměnách obhájců

⁵ BALÍK, S. a kol., *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora – Národní galerie v Praze, 2009, s. 65

⁶ BALÍK, S. a kol., *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora – Národní galerie v Praze, 2009, s. 141

v řízení před mimořádnými lidovými soudy. Tento předpis upravoval odměňování obhájců v řízení před mimořádnými lidovými soudy dle ustanovení § 2 za částku 200,- Kčs až 800,-Kčs. Jen rok platil advokátní tarif č. 194/1950 Sb. o sazbách za advokátní a notářské výkony. Poté byl nahrazen nařízením ministerstva spravedlnosti č. 115/1951 Sb., který platil do konce června 1965. Tento tarif stanovil částky, které klienti platili za služby advokátních poraden, advokáti však byli odměňováni formou mzdy, neplatil je tedy klient přímo. Tarif dále přinášel možnost (srov. § 9) zvýšit odměnu nad nejvyšší přípustnou částku a to ve věcech zvlášť složitých nebo obtížných, zejména pokud vyžadovala studium mezinárodního práva nebo technických a cizojazyčných otázek. Naopak oproti předchozím předpisům nebyly do odměny zahrnuty výdaje na soudní poplatky, poštovné a jiné hotové výdaje, cestovné a promeškaný čas.

Po změně režimu v listopadu 1989 došlo stejně jako v jiných odvětvích k privatizaci advokacie. Odměny advokátů upravoval zákon o advokacii č. 128/1990 Sb. a prováděcí vyhláška č. 270/1990 Sb. o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci. Tento první porevoluční advokátní tarif rozlišoval odměnu smluvní, kterou dále dělil na hodinovou, paušální a podílovou, a odměnu mimosmluvní. U mimosmluvní odměny obsahoval úpravu sazby mimosmluvní odměny za jeden úkon stanovenou z hodnoty věci, přičemž pro trestní řízení se hodnota věci počítala dle § 15 podle trestní sazby trestného činu, pro který se řízení vedlo. 4.6.1996 pak byla vydána vyhláška ministra spravedlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, která je po několika novelizacích platná dodnes.

4. Povolání a práce advokáta

Advokátní profese, tak jak ji známe dnes, se vyvíjela od dob nejstarších civilizací. Obecně lze konstatovat, že ve společenství lidí, ve kterém existuje právo v rovině normativní a sociální, existují i právnické profese, mezi které profese advokáta jednoznačně patří. Právnické profese se vyvíjely, jak již bylo zmíněno, už od starověku. K moderní advokacii však tato povolání dospěla dlouhodobým vývojem, který reflektoval zejména potřeby té které doby.

De lege lata upravuje podmínky výkonu povolání a práce advokáta v zákoně č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Hlavní činností advokátů je poskytování právních služeb.

Právě zmíněný zákon o advokacii upravuje podmínky, za kterých mohou být právní služby poskytovány, a vymezuje pojem právní služby. V ustanovení § 1 odst. 2 zák. o advokacii je taxativní výčet činností, kterými se rozumí poskytování právních služeb. Jde zejména o zastupování v řízení před soudy a jinými orgány státní správy a samosprávy, obhajování v trestních věcech, poskytování právních porad, sepisování listin, zpracování právních rozborů a další činnosti, které jsou vykonávány soustavně a zároveň za úplatu. Zároveň se zde vyskytují dva termíny – právní služba a právní pomoc. *„Právní služba je širší pojem než právní pomoc. Právní pomoc je jednou z forem poskytování právních služeb.“*⁷

Advokát poskytuje právní služby i v případech, kdy vystupuje jako opatrovník, mediátor, rozhodce nebo insolvenční správce. I v těchto případech se jedná o výkon advokacie, jak lze dovodit z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který konstatoval: *„Zákonodárcem důsledné rozlišení pojmů výkon advokacie a poskytování právních služeb znamená, že veškeré úkony advokáta, které činí v souvislosti s výkonem nezávislého povolání advokáta, tedy i ty, k nimž je povinován či které učiní v souvislosti s poskytováním právní služby, a to i poté, co je zastupování klienta ukončeno, činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie.“*⁸

⁷ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 21

⁸ Nejvyšší správní soud, rozsudek ze dne 31.5.2004, č.j. 5 As 34/2003-47, [350/2004 Sb. NSS]

Poskytovat úplné právní služby na území České republiky jsou ve smyslu zákona o advokacii oprávněni pouze advokáti a evropští advokáti⁹. Aby mohl člověk vykonávat povolání advokáta, musí splňovat určitá zákonem stanovená kritéria. Ustanovení § 4 zákona o advokacii uvádí formální znak advokáta, kterým je zápis advokáta v seznamu advokátů. Pouze taková osoba, která je zapsána v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou, může vykonávat advokacii. Podmínky pro zápis do seznamu advokátů jsou uvedeny v ustanovení § 5 zákona o advokacii. Způsob výkonu advokacie je potom upraven v ustanovení § 11 – 15f zákona o advokacii.

4.1 Podmínky pro zápis do seznamu advokátů

První odstavec ustanovení § 5 zákona o advokacii uvádí výčet podmínek, které musí být všechny kumulativně splněny, aby byl žadatel zapsán do seznamu advokátů. Taková osoba musí být plně způsobilá k právním úkonům a získat vysokoškolské vzdělání v oboru právo a to buď v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v ČR, nebo studiem na VŠ v zahraničí za předpokladu, že je takové vzdělání v České republice uznáváno dle mezinárodní smlouvy a je obsahem a rozsahem odpovídající obecnému vzdělání, které lze získat studiem v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v ČR. *„Zařazením této podmínky mezi předpoklady zápisu žadatele do seznamu advokátů zdůraznil zákonodárce nutnost poskytovat právní služby na vysoké úrovni.“*¹⁰ V České republice je možno zákonem požadované kvalifikace dosáhnout pouze studiem na čtyřech veřejných vysokých školách. Konkrétně na právnických fakultách Univerzity Karlovy v Praze, Západočeské univerzity v Plzni, Masarykovy univerzity v Plzni a Univerzity Palackého v Olomouci. Absolvováním magisterského studijního programu na jiné vysoké škole v České republice v současné době nenaplnuje požadavek uvedený v ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) bod 1 zákona o advokacii, i kdyby se na takových školách vyučovaly některé předměty práva, pokud výuka svým rozsahem a obsahem nekoresponduje s obsahem a rozsahem právních oborů na vysoké škole specializované na výuku práva, kde je stu-

⁹ § 2 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii – fyzické osoby, které jsou státními příslušníky členského státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace (dále jen „domovský stát“), anebo jsou státními příslušníky jiného státu a jsou v některém z domovských států trvale usazeni, a v domovském státě získaly oprávnění poskytovat právní služby pod profesním označením domovského státu, které bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva spravedlnosti, vyhlášeném ve sbírce zákonů.

¹⁰ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 36

dium práva stěžejním oborem. V tomto duchu již v minulosti vynesly svá rozhodnutí Ústavní soud a Nejvyšší soud, který naposledy rozhodl, že „*absolvent Policejní akademie České republiky v Praze oboru policejní management a kriminalistika nesplňuje podmínku získání vysokoškolského vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva uvedenou v ustanovení § 37 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ve znění účinném do 31. srpna 2009), pro zápis do seznamu advokátních koncipientů vedeného českou advokátní komorou.*“¹¹

Další podmínkou pro zápis žadatele jako advokáta do seznamu advokátů je vykonání alespoň tří let právní praxe jako advokátní koncipient. Tuto praxi je možno nahradit některou z právních praxí uvedených v ustanovení § 6 odst. 2 zákona o advokacii, mezi které patří např. praxe soudce, prokurátora, právního čekatele státního zastupitelství, notářského kandidáta a koncipienta, exekutorského kandidáta a koncipienta, soudce Ústavního soudu, asistenta Veřejného ochránce práv a další.

Zákon o advokacii požaduje po žadateli rovněž bezúhonnost. Tu žadatel prokazuje výpisem z rejstříku trestů, ve kterém nesmí být vyznačen žádný záznam, přičemž neprokazuje pouze beztrestnost, ale bezúhonnost v širším slova smyslu, tedy ve smyslu občanském, morálním a profesním tím, že nevzbuzuje pochybnosti o tom, že se při výkonu advokacie bude chovat čestně, svědomitě a že bude postupovat tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu.

Zákon o advokacii v ustanovení § 5 odst. 1 písm. e) – g) uvádí výčet překážek, které brání uchazeči v zápisu do seznamu advokátů. V případě, že bylo někomu uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů, nemůže být takový žadatel zapsán do seznamu advokátů a to do doby, dokud nebude takové opatření zahlazeno. Stejně tak nemůže být do seznamu advokátů zapsán uchazeč, který byl vyškrtnut ze seznamu advokátů z důvodu prohlášení konkursu, nebo byl společníkem v takové společnosti, na níž byl prohlášen konkurs, a to do pěti let od skončení insolvenčního řízení. Další překážkou pro zápis do seznamu advokátů je účast v pracovním poměru s výjimkou pracovního poměru ke Komoře, advokátovi, právnické osobě oprávněné poskytovat právní služby nebo k entitě, jejíž před-

¹¹ Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 25.1.2012, sp. zn. 32 C 583/2010, [R 75/2012 civ.]

mětem je výkon vědecké, pedagogické, literární, publicistické nebo umělecké činnosti.

Zákonnou podmínkou pro zápis do seznamu advokátů je složení advokátní zkoušky. Úprava advokátní zkoušky je upravena ve vyhlášce č. 197/1996 Sb., advokátní zkušební řád, v platném znění. Tuto profesní zkoušku lze nahradit jinou profesní zkouškou z oblasti právní praxe tak, jak stanoví ustanovení § 6 zákona o advokacii.

Žadatel o zapsání do seznamu advokátů musí uhradit Advokátní komoře poplatek, který je zákonem stanovený v maximální výši 10.000,-Kč. V roce 2017 jsou tyto příspěvky následující: „a) 8.000,- Kč, b) 3.000,- Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie, c) 4.000,-Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2017.“¹²

Po splnění všech shora popsaných bodů skládá uchazeč o zapsání do seznamu advokátů slib do rukou předsedy Komory, případně do rukou pověřeného místopředsedy, který zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu ctít právo a etiku povolání advokáta a chránit lidská práva. Slibuji, že budu dodržovat povinnost mlčenlivosti a dbát důstojnosti advokátního stavu.“

4.2 Způsob výkonu advokacie

Ustanovení § 11 zákona o advokacii stanoví obecně způsob, jakým advokát vykonává advokacii. Z předmětného ustanovení plyne, že ji může vykonávat samostatně, společně s jinými advokáty jako účastník sdružení nebo jako společník společnosti anebo jako společník zahraniční společnosti, nebo ji může vykonávat v pracovním poměru, jak dále rozvádí ustanovení § 15a zákona o advokacii.

Všechny shora citované způsoby výkonu advokacie jsou jediné možné způsoby, jakými je možné advokacii vykonávat. Ustanovení § 11 odst. 1 zákona o advokacii tak uvádí taxativní výčet možností, jak advokacii vykonávat a jiný způsob výkonu možný není.

V praxi asi nejčastějším způsobem výkonu advokacie ve smyslu ustanovení § 11 zákona o advokacii je samostatný výkon, proto je vhodné rozebrat zákonná ustanovení s tím související. V takovém případě advokát advokacii vykonává

¹² Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném | Česká advokátní komora. Úvodní stránka | Česká advokátní komora [online]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1391>

svým jménem na vlastní účet. „*Může se jednat o výkon advokacie jednotlivými advokáty, kteří sdílejí např. společné prostory, event. mají společné zaměstnance, ale právní službu poskytují samostatně.*“¹³ Advokát má povinnost při výkonu advokacie používat označení advokát. Tato povinnost je dána z příkazu uvedeného v ustanovení § 12 odst. 1 advokátního tarifu. Ovšem samostatně může působit advokát až po zapsání do seznamu advokátů, tedy po splnění všech podmínek uvedených v subkapitole 4.1 *Podmínky pro zápis do seznamu advokátů*.

Sídlem advokáta je takové místo v České republice, kde advokát vykonává advokacii. Při zápisu do seznamu advokátů se zapisuje rovněž sídlo advokáta. Advokát může vykázat sídlo pouze na jedné adrese, čímž není dotčena možnost advokáta vykonávat advokacii i na jiných adresách. Sídlo však může mít advokát pouze jedno. To je důležité například ve vztahu k ustanovení § 39 odst. 2 trestního řádu, kdy advokát vystupuje jako soudem ustanovený obhájce. Více v souvislosti s odměňováním za právní služby podle advokátního tarifu k této problematice bude nastíněno v subkapitole *náhrady*.

Jednou z dalších možností, jak vykonávat advokacii připouští zákon o advokacii advokátům společně ve sdružení. Obecná právní úprava je obsažena v ustanovení § 2716 až 2746 zákona č. 89/2012, Sb., občanský zákoník. (resp. dříve vzniklá sdružení dle § 829 – 841 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník). Účastníkem těchto sdružení mohou být jedině advokáti zapsaní do seznamu advokátů. Podrobná úprava výkonu advokacie ve sdružení je uvedena v ustanovení § 14 zákona o advokacii.

Ustanovení § 11 zákona o advokacii jako ustanovení *lex generalis* by umožňovalo výkon advokacie advokátům jako společníkům jakékoliv společnosti. Ustanovení § 15 zákona o advokacii je však k citovanému ustanovení *lex specialis*, proto advokáti mohou advokacii vykonávat jako společníci pouze ve veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

¹³ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 85

5. Advokátní tarif

Z hlediska hierarchie právních norem je nutno v úvodu této kapitoly zmínit zákonné ustanovení, konkrétně ustanovení § 22 zákona o advokacii, které je zákonným zmocněním pro vydání advokátního tarifu.

Dle citovaného ustanovení je advokacie vykonávána zpravidla za odměnu. „*Advokacii advokáti vykonávají v podstatě se všemi znaky, které určují, že určitá činnost je podnikáním.*“¹⁴ Advokáti soustavně vykonávají určitou činnost (advokacii), vlastním jménem na svůj účet a na vlastní odpovědnost a to za účelem dosažení zisku. Umožněn je rovněž výkon advokacie, který by za odměnu nebyl. To je umožněno díky dispozitivní úpravě, která vyplývá z vloženého příslovce „*zpravidla*“. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii může Komora určit oprávněnému žadateli advokáta a stanovit advokátovi povinnost poskytnout právní pomoc bezplatně. Takové případy jsou však výjimkou a slouží zejména k zajištění práva na spravedlivý proces i pro klienty, kteří jsou nemajetní, a nebylo by v jejich silách za právní pomoc platit.

Výjimku ze shora uvedených skutečností tvoří advokáti, kteří advokacii vykonávají za mzdu, která je stanovena podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Těmto advokátům poskytuje mzdu jejich zaměstnavatel.

Třetí odstavec citovaného ustanovení odkazuje při způsobu určení výše odměny a jednotlivých náhrad samostatně vykonávajících advokátů, či společně s jinými advokáty, na podzákonný předpis - vyhlášku stanovenou Ministerstvem spravedlnosti. Konkrétně se jedná o vyhlášku č. 177/1996 Sb., ze dne 4.6.1996, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

Od svého publikování v roce 1996 byl do současného dne advokátní tarif desetkrát novelizován vyhláškou a jednou bylo konkrétní ustanovení advokátního tarifu zrušeno nálezem Ústavního soudu. Z hlediska mé praxe za nejvýznamnější novely považuji novely provedené vyhláškami č. 276/2006 Sb., 399/2010 Sb. a 486/2012 Sb., kterými byla upravena sazba mimosmluvní odměny za zastupování klienta v trestním řízení a například zmíněná vyhláška č. 486/2012 Sb. upravila *de*

¹⁴ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 156

lege lata § 6 odst. 4 advokátního tarifu, která upravuje odměnu za provedení autorizované konverze.

Jak bude dále podrobněji k oběma tématům uvedeno v samostatných kapitolách, odměna za advokacii může být smluvní či mimosmluvní. Existenci smluvní a mimosmluvní odměny předvídá advokátní tarif již v ustanovení § 1 odst. 1, když stanoví, že odměna advokáta se řídí jeho smlouvou s klientem, v takovém případě hovoříme o smluvní odměně, a pokud taková odměna není smlouvou určena, řídí se ustanoveními advokátního tarifu o mimosmluvní odměně.

Jakým způsobem bude tedy odměna advokáta určena, záleží na tom, jakým způsobem vznikne vztah mezi advokátem a jeho klientem. Lze určit tři základní situace, včetně příkladů, jak vznikne vztah advokáta a klienta.

V prvním případě se jedná o zastoupení na základě plné moci. Například: Muž dostane v práci výpověď podle § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce. S touto výpovědí nesouhlasí a rozhodne se bránit právní cestou, proto si vybere advokátní kancelář, tuto navštíví a s advokátem sepíše plnou moc. Vztah mezi klientem a advokátem je tak určen na základě plné moci, přičemž advokáta si vybírá klient.

Ve druhém případě se jedná o zastoupení na základě ustanovení soudem. Například: Žena při hádce v kuchyni vezme nůž a bodne jím svého muže pětkrát do oblasti hrudníku s úmyslem usmrtit jej. Soud ženu po obvinění z vraždy vezme do vazby a ustanoví jí obhájce *ex officio*. Vztah mezi advokátem a klientem je tedy založen na základě ustanovení soudem z moci úřední, přičemž soud klientovi advokáta ustanoví.

Konečně ve třetím případě se jedná o zastoupení na základě určení České advokátní komory, dále jen „ČAK“. Například: V odborných kruzích známý „neustálý stěžovatel“ chce podat žalobu na stát, kterou se bude domáhat náhrady škody ve výši 100.000,- Kč za nezákonný postup soudu při jeho vzetí do vazby v trestní věci, ve které byl později odsouzen. Žádný jím oslovený advokát jej však nechce zastupovat. Proto se obrátí na Českou advokátní komoru, která mu advokáta určí. Jedná se tedy o vztah klienta a advokáta, který je založen určením ČAK, přičemž ČAK provádí výběr advokáta, kterého klientovi vybere.

V mé praxi se nejčastěji setkávám s druhou variantou uvedenou shora, tedy s případem, kdy je klientovi advokát ustanoven. To je ovšem ovlivněno mým

pracovním zařazením. Jinak je nejčastější způsob vzniku vztahu mezi advokátem a klientem na základě plné moci, kdy se jedná o vztah smluvní.

„Plná moc je podle právní teorie jednostranný právní úkon, kterým klient zmocňuje advokáta. V advokátní praxi však takový jednostranný vztah bývá výjimkou, mnohem častější je vztah dvoustranný.“¹⁵ V praxi využívají advokáti různé vzory plné moci zpracované zejména v elektronické podobě či předtištěné formuláře. V plné moci pak musí být uvedeno, kdo zmocňuje, koho zmocňuje, k čemu zmocňuje, kdy a kde byla plná moc udělena a minimálně podpis klienta, přičemž přijetí zastoupení advokátem je konkludentní či slovní při založení plné moci do spisu. „Sporadicky se vyskytují advokáti, kteří dokonce cenu právní služby rukou vepíší přímo do plné moci. S ohledem na znění § 21 zákona o advokacii jde o porušení povinnosti mlčenlivosti.“¹⁶

Primárně se tak odměna advokáta za poskytnuté právní služby řídí ustanoveními o smluvní odměně. Jak vyplývá rovněž z judikatury, *„ustanoveními o mimosmluvní odměně se odměna advokáta řídí až tehdy, jestliže ze smlouvy uzavřené mezi advokátem a klientem nelze dovodit, že odměna byla „smluvena“, tj. smluvní strany se dohodly na její výši, popř. na způsobu, jak ji vyčíslit.“¹⁷* V případě, že by tedy došlo ke sporu mezi advokátem a klientem o zaplacení odměny advokátovi a v tomto sporu se nepodařilo advokátovi jako žalobci prokázat jím tvrzenou výši smluvní odměny, má v takovém případě advokát nárok na odměnu mimosmluvní.

S ohledem na shora konstatované skutečnosti, jeví se praktičtější uzavřít plnou moc v písemné formě. Ústní forma má bezesporu největší výhodu v rychlosti uzavření právního vztahu mezi klientem a advokátem. Praktické bude její využití v terénu mimo kancelář, pokud advokát nemůže plnou moc ihned sepsat, ale je na místě přítomen i s klientem a mohou tak právní vztah dát najevo vůči třetím osobám společně. Poté je však výhodné pro jistotu obou stran sepsat písemnou plnou moc, za předpokladu, že zastupování i nadále trvá, neboť písemná plná moc je bezesporu mnohem lépe prokazatelná a rovněž při jejím podpisu lze pořídit ujednání o výši odměny. Otázku jakým způsobem bude odměna konci-

¹⁵ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 86

¹⁶ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 89

¹⁷ Nejvyšší soud, usnesení ze dne 31.8.2010, sp. zn. 33 CDo 5288/2009, [NS 1218/2010]

pována, by měl advokát řešit právě při sepisu mandátní smlouvy. Klient by měl být seznámen s tím, kolik by měl advokátovi za poskytnuté služby zaplatit, případně jak může advokát klientovi účtovat odměnu. Určitě by to měl být advokát, který jako profesionál, vysvětlí klientovi, jakým způsobem a směrem je pravděpodobné, že se jeho věc bude ubírat, jaké může ve věci učinit kroky a jakým způsobem bude vypočítána odměna za jeho služby.

Podle druhého odstavce ustanovení § 1 advokátního tarifu je odměna advokáta při zastoupení klienta v řízení před soudy, nebo jinými orgány veřejné moci, jedním z druhů nákladů řízení. Rozhodování o nákladech řízení upravuje řada procesních předpisů – např. občanský soudní řád v ustanovení § 142 – 151, trestní řád v ustanovení § 154, soudní řád správní v ustanovení § 60. Odměna advokáta je v těchto případech určována podle ustanovení o mimosmluvní odměně. Takto musí postupovat orgán veřejné moci, který o nákladech řízení a tedy i o odměně advokáta rozhoduje, i pokud si účastník dojednal s advokátem odměnu smluvní. V praxi to tedy znamená, že pokud zaplatí klient smluvní odměnu vyšší, než je stanovena odměna mimosmluvní, musí rozdíl doplatit ze svých zdrojů bez ohledu na úspěch ve věci. Advokáti si musí dávat pozor na opačné situace, tedy aby nebyla mimosmluvní odměna vyšší, než odměna smluvní. V takovém případě by se mohli dopustit kárného provinění, neboť ustanovení čl. 10 odst. 6 etického kodexu zakazuje advokátům uzavírat s klienty takové smlouvy, které by klientům umožnily neoprávněné majetkové prospěchy.

Třetí odstavec citovaného ustanovení dopadá na situace, kdy je advokát klientovi ustanoven soudem. Takový postup se děje nejčastěji v trestním řízení, není však výjimkou, že je advokát ustanoven v řízení civilním, správním nebo v řízení před Ústavním soudem. Odměna advokáta je v těchto případech určena dle ustanovení o mimosmluvní odměně a je hrazena státem.

Vyjma odměny za právní služby má advokát nárok ještě náhrady, jak vyplývá z ustanovení § 2 advokátního tarifu. Náhrady můžeme rozdělit na náhrady hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas. Podrobná úprava náhrad je v advokátním tarifu upravena v ustanovení § 13 a § 14. „*Náhrada hotových výda-*

*ju a náhrada za ztrátu času se zvyšuje o příslušnou sazbu daně z přidané hodnoty, je-li advokát jejím plátcem.*¹⁸

Jak je zřejmé z druhého odstavce § 2 advokátního tarifu, jiné náklady advokáta, zejména náklady na běžné administrativní práce, jsou zahrnuty v odměně advokáta. V praxi se při rozhodování o mimosmluvní odměně občas setkávám s návrhy, kdy advokáti chtějí proplatit činnosti, které zjevně nejsou úkony ve smyslu § 11 advokátního tarifu, byť se snaží tyto činnosti pod citované ustanovení subsumovat. Například se jednalo o účtování mimosmluvní odměny za úkon a náhradu k úkonu za to, že advokát písemně sdělil soudu, že jeho klient (t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody) odvolání podávat nebude.

V jiném případě jsem se setkal s návrhem na mimosmluvní odměnu a náhradu režijního paušálu za to, že advokát písemně zaslal soudu návrh na doplnění dokazování o výsledcích svědka v odročené trestní věci. V prvním návrhu neuvedl datum narození ani adresu svědka, proto byl soudem vyzván, aby tyto údaje soudu sdělil, což udělal a žádal mimosmluvní odměnu i za doplnění tohoto návrhu.

V obou případech byl návrh na přiznání mimosmluvní odměny obhájci zamítnut s odůvodněním, že se nejedná o úkon ve smyslu ustanovení § 11, nýbrž běžné administrativní práce ve smyslu § 2 odst. 2 advokátního tarifu. Nutno podotknout, že byť se takové, někdy až absurdní návrhy objevují, jak bude v následujících kapitolách dále uvedeno, jedná se o naprostou menšinu takto jednajících advokátů.

¹⁸ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 528

6. Smluvní odměna

Ze znění advokátního tarifu vyplývá, že smluvní odměna je ujednáním mezi advokátem a klientem o částce, za kterou bude právní služba poskytnuta, případně o způsobu, jakým se taková odměna určí. „*Smluvní odměna předpokládá smlouvu mezi klientem a advokátem.*“¹⁹ Zmíněnou smlouvu můžeme chápat jako součást smlouvy o poskytnutí právní služby, ale je možná i existence takové samostatně uzavřené smlouvy o smluvní odměně. Ustanovení § 3 odst. 1, odst. 2 advokátního tarifu nepojednává o formě smlouvy, je tedy možné uzavřít smlouvu písemnou, ústní nebo i konkludentní. Pro jistotu advokáta i klienta je však pochopitelně nejvýhodnější uzavření smlouvy v podobě písemné.

Smluvní odměnu můžeme rozdělit na dalších 6 typů smluvní odměny:

- a) odměna časová – tato odměna je stanovena za časovou jednotku, sjednávána je dle ustanovení § 4 odst. 1 odst. 2 advokátního tarifu, např. 2.000,- Kč za každou započatou hodinu,
- b) odměna úkonová – tato odměna je stanovena za provedené úkony právní služby, stanoví se provedením úkonů dle § 11 advokátního tarifu, například 1.840,-Kč za každý jeden úkon,
- c) odměna za vyřízení celé věci – tato odměna je sjednána pro celou věc, ve většině případů půjde o zastupování ve věci před orgánem veřejné moci, například 10.000,-Kč za obhajobu před správním orgánem v řízení o přešupku,
- d) podílová – odměna v tomto případě je stanovena podílem z předmětu právní pomoci, její výše je omezena níže zmíněným čl. 10 odst. 5 etického kodexu, například hodnota sporu 2 mld., odměna za zastupování v řízení bude činit 4% z hodnoty sporu,
- e) odměna v závislosti na výsledku – stanovena v přímé závislosti na poměru úspěchu ve věci, rovněž omezena čl. 10 odst. 5 etického kodexu, například 50.000,-Kč pokud bude klient zproštěn obžaloby pro loupež podle § 173 trestního zákoníku a

¹⁹ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 122

- f) odměna paušální – typ odměny, který je stanoven za časové období, například 10.000,-Kč měsíčně.

„Přestože smluvní odměna advokáta respektuje zásadu smluvní volnosti stran, musí být pro její stanovení zakotveny základní limity, a to nejen z důvodů ochrany klienta jako spotřebitele právních služeb.“²⁰ Při ujednání smluvní odměny má advokát povinnost postupovat rovněž v souladu s ustanovením čl. 10 etického kodexu, když zejména musí poskytnout klientovi pravdivé informace o očekávaném rozsahu svých výkonů a pokud o to klient požádá, tak i úplné vysvětlení o výši odměny v předmětné věci. Mezi právní pomocí a smluvní odměnou v konkrétní věci musí být určitá proporcionalita, odměna nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci. Další odstavce článku 10 etického kodexu pojednávají o určování přiměřenosti smluvní odměny.

„Dohoda musí minimálně obsahovat ujednání o částce nebo způsobu určení částky, za kterou bude právní služba poskytnuta.“²¹ Nejnižší částka smluvní odměny může být stanovena na 0,-Kč, neboť jak již bylo zmíněno, příslovce zpravidla v ustanovení § 22 zákona o advokacii umožňuje poskytnout právní pomoc zdarma. V takovém případě by však měl advokát uzavřít alespoň dohodu o tom, že klient uhradí hotové výdaje, neboť z ustanovení čl. 8 odst. 6 etického kodexu vyplývá, že advokát odmítne poskytnout právní služby v případě, že by se měl zavázat k povinnosti hradit byt' jen z části náklady klienta bez nároku na jejich proplacení. Horní hranici smluvní odměny bychom mohli alespoň u podílové odměny dovodit z čl. 10 odst. 5 etického kodexu, dle kterého za přiměřenou nelze zpravidla považovat smluvní odměnu stanovenou podílem na výsledku věci, pokud tento podíl je vyšší než 25%. Opět je zde příslovce „zpravidla“, dle kterého můžeme tedy dovodit, že v určitých případech bude i odměna stanovená podílem na výsledku věci převyšující 25% považována za odměnu přiměřenou. Pravděpodobně se bude jednat o věci skutkově a právně složité, které budou vyžadovat, aby jim advokát věnoval zvláštní pozornost a to na úkor jiných případů, které by mohl za obvyklých podmínek přijmout.

²⁰ ŘEHULOVÁ, L., Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu, Právní rozhledy 7/2012, s. 242

²¹ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 529

Z ustanovení § 22 zákona o advokacii rovněž plyne právo advokát požadovat na klientovi přiměřenou zálohu. Advokát může po klientovi požadovat 100% dohodnuté nebo předpokládané odměny. I 100% výše odměny poskytnuté formou zálohy lze považovat za přiměřenou. Advokát je v tomto případě chráněn před situací, kdy provede právní služby a klient následně nezaplatí. Za situace, kdy klient odměnu neuhradí, má advokát možnost dvě možnosti – pohledávku může odepsat, nebo může klienta žalovat. Pokud se rozhodne pro druhou variantu, může se mu v krajním případě stát, že byť bude žaloba úspěšná, pohledávka bude pro nedostatek majetku klienta nedobytná a bude ji muset nakonec stejně odepsat.

Ujednání typu smluvní odměny nevylučuje do budoucna změnu tohoto typu, pokud se tak klient s advokátem dohodnou. Vzhledem k tomu, že forma smlouvy může být jak písemná, tak ústní či konkludentní, i změna může být v těchto formách. Opět je nutné podotknout, že jakákoliv změna, která nebude písemná, přináší určitou míru rizika pro případné spory, které by mohly v budoucnosti vyvstat.

6.1 Časová odměna

Ustanovení § 4 advokátního tarifu upravuje časovou odměnu zmíněnou v kapitole 6 pod bodem a).

Úvodem této subkapitoly je nutné zastavit se nad systematikou citovaného ustanovení, první odstavec upravuje časovou odměnu, stejně tak druhý odstavec upravuje odhad celkové výše časové odměny a třetí odstavec opět přináší požadavek proporcionality. Úprava uvedená ve třetím odstavci je do ustanovení § 4 advokátního tarifu zahrnuta poměrně nelogicky, předmětné ustanovení by bylo vhodnější včlenit do úvodního ustanovení ke smluvní odměně – tedy do ustanovení § 3 advokátního tarifu.

„Z ustanovení § 4 odst. 1 vyplývají dvě důležité zásady. Jednak že smluvní odměna může být určena podle časových jednotek, dále pak, že advokát je oprávněn účtovat svou činnost za každou započatou časovou jednotku.“²² Časovou jednotkou rozumíme určení doby, za kterou advokátovi náleží smluvní odměna. Tato jednotka může být určena například podle hodin, dnů, týdnů, měsíců. Zpravidla však bývá určena podle hodin. Advokát má povinnost předložit klientovi při vy-

²² SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 531

účtování odměny časovou specifikací poskytnutých právních služeb, pokud o to klient požádá.

Druhý odstavce zmiňovaného ustanovení přináší advokátovi povinnost písemně a předem upozornit klienta na podstatné překročení celkové výše smluvní odměny, pokud ve smlouvě provedl její odhad. „*V opačném případě nemůže advokát nárokovat rozdíl mezi cenou nově stanovenou a původně kalkulovanou.*“²³ Předmětné ustanovení přináší ochranu klienta v tom smyslu, že ten má možnost po obdržení písemného vyrozumění o překročení celkové výše smluvní ceny vypovědět plnou moc k zastupování. „*Z logiky věci lze dále dovodit, že informační povinnost by měl advokát rozšířit nejen na odhad odměny a jeho překročení, ale též na překročení hotových výdajů. Tento závěr lze učinit ze znění ustanovení článku 10 odst. 7 e. k., podle kterého má advokát při formulování požadavku zálohy přihlídnout nejen k očekávané výši odměny, ale též k výši hotových výdajů souvisejících s právní pomocí.*“²⁴

Vyhláška č. 486/2012 Sb. přináší od 1.1.2013 nejen aktuální úpravu pro určení výše mimosmluvní odměny, ale rovněž znění třetího odstavce ustanovení § 4 advokátního tarifu. Uvedená vyhláška přinesla do advokátního tarifu znění pravidla uvedeného v čl. 10 odst. 2 etického kodexu, které se tak stalo obecně platným předpisem. Tato regulace je však dle mého názoru nadbytečná, neboť smluvní odměnu může s klientem ujednat pouze advokát, přičemž etický kodex, byť se jedná o interní – stavovský předpis, je závazný pro všechny advokáty. Tentýž názor v komentáři uvádí *Kovářová*.²⁵

Přiměřenost smluvní odměny není vždy jednoduché určit, jednodušší je to v právních věcech, jejichž hodnota je ocenitelná a vyjádřitelná penězi. Ustanovení čl. 10 odst. 3 etického kodexu přináší demonstrativní výčet vlastností, ke kterým se přihlídnou při posouzení přiměřenosti odměny. Přihlídnou se zejména k poměru vyjednávacích schopností a možností advokáta a klienta, k pověsti a schopnostem advokáta, ke speciálním znalostem a zkušenostem klienta, rovněž k jeho informacím o poměrech na trhu právních služeb, k časovým požadavkům klienta na vyří-

²³ ŘEHULOVÁ, L., Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu, Právní rozhledy 7/2012, s. 242

²⁴ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 133

²⁵ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 134

zení věci, k obtížnosti věci a další. Přiměřenost smluvní odměny je tak nutné vždy posuzovat *ad hoc*. Nejjednodušším zajištěním přiměřenosti smluvní odměny pro advokáta, je ihned při jednání o převzetí zastoupení seznámit klienta s předpokládanou výší ceny, přičemž tento má možnost s advokátem smlouvu vůbec neuzavřít, pokud by měl za to, že advokátem požadovaná cena právních služeb je příliš vysoká.

6.2 Poměrná část

Ustanovení § 5 advokátního tarifu upravuje situace, kdy advokát neposkytuje právní služby ve sjednaném rozsahu a jeho smluvní odměna je tak redukována na poměrnou část, pokud není dohodnuto jinak.

Z citovaného ustanovení vyplývá přímo povinnost advokáta redukovat smluvní odměnu za předpokladu, že právní služba nebude poskytnuta ve sjednaném rozsahu. K tomu dochází zejména z důvodu ukončení zastoupení jak ze strany advokáta, tak ze strany klienta.

„Spory mezi advokátem a klientem může vyvolat odlišný pohled na výklad pojmu poměrná část.“²⁶ V případě, že advokát poskytne klientovi právní služby ve sjednaném rozsahu a není tak důvod ke snížení odměny podle § 5 advokátního tarifu, nemělo by tak ani dojít k nepřiznání nákladů řízení v řízení před soudem a tím i ke snížení smluvní odměny z důvodu porušení dobrých mravů. „Není možné uvažovat o snížení podílové odměny za použití institutu dobrých mravů, jestliže soudy po skutkové stránce zjistily, že některé úkony právní služby, jejichž rozsah byl demonstrativním způsobem vymezen ve smlouvě, byly poskytnuty, nelze pro rozpor s dobrými mravy sjednanou odměnu snížit (a z části nepřiznat) s ohledem na rozsah poskytnutých služeb; ten lze brát v potaz jen při hodnocení přiměřenosti odměny ve smyslu § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb.“²⁷

V situacích, kdy klient složí zálohu v plné výši dojednané odměny a nedojde k poskytnutí právních služeb v dojednaném rozsahu, má advokát povinnost vrátit poměrnou část složené odměny, tuto vyúčtovat a rovněž vrátit všechny zapůjčené doklady. Advokát tuto povinnost nesmí, jak vyplývá z rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 8.5.2004 sp. zn. K 23/2003, obejít ani ustanovením ve

²⁶ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 141

²⁷ Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 24.8.2016, sp. zn. 33 Cdo 1590/2016, [BA 12/2016 s. 52]

smlouvě, že ukončení mandátní smlouvy ze strany klienta, zakládá právo advokáta na odměnu ve stejné výši, jaká by mu náležela při úplném vyřízení věci. Takový postup by byl v rozporu s dobrými mravy i v rozporu se stavovskými předpisy.

7. Mimosmluvní odměna

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, rozhodování o mimosmluvní odměně ustanovených obhájců je, s ohledem na mé pracovní zařazení, mou denní rutinou. V následujícím textu proto bude výklad shora uvedených ustanovení proveden z pohledu osoby rozhodující o mimosmluvní odměně advokáta a je tedy možné, že určitý výklad jednotlivých ustanovení bude v určitých částech lehce odlišný od komentářů, které byly do současné doby publikovány.

Advokátní tarif upravuje problematiku mimosmluvní odměny v ustanovení § 6 – 12a. V pozitivním vymezení se předmětná ustanovení se užití za situace, kdy se advokát s klientem nedohodne na smluvní odměně, dále v případě, že je advokát klientovi ustanoven soudem a rovněž v případech uvedených v ustanovení § 151 odst. 2 OSŘ, pokud to odůvodňují okolnosti případu. Pokud předmět úpravy vymežíme negativně, použijeme citovaná ustanovení vždy, když se nepoužijí ustanovení o smluvní odměně.

Podíváme-li se blíže na situace, při kterých se užití ustanovení o mimosmluvní odměně, jedná se vždy o situaci, kdy chybí dohoda o smluvní odměně, v případech, kdy je advokát ustanoven zástupcem účastníka, rovněž pokud je ustanoven jako obhájce *ex offio*, taktéž pokud je ustanoven jako opatrovník ve správním nebo civilním řízení či opatrovník dítěte.

O mimosmluvní odměně ustanoveného advokáta a v případech uvedených v § 151 odst. 2 OSŘ rozhoduje soud, případně v trestním řízení podle § 151 odst. 3 trestního řádu orgán činný v trestním řízení, který vedl řízení v době, kdy obhájci povinnost obhajovat skončila. V rámci soudu je pravomoc vydat rozhodnutí o mimosmluvní odměně advokáta svěřena předsedovi senátu, asistentovi soudce, vyššímu soudnímu úředníkovi a soudnímu tajemníkovi. Rozhodujícím předpisem pro určení pravomoci vydat individuální právní akt je zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích a zejména zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů.

U asistenta soudce je v tomto směru důležité ustanovení § 36a odst. 5 zákona o soudech a soudcích. *„Kromě jednotlivých úkonů soudního řízení vykonávaných z pověření soudce je asistent soudců okresních, krajských a vrchních soudů oprávněn podílet se na rozhodovací činnosti soudu v rozsahu stanoveném zá-*

*konem o vyšších soudních úřednících.*²⁸ Pokud tedy asistent soudce vykonává činnost dle zákona o vyšších soudních úřednících, má postavení vyššího soudního úředníka.

7.1 Výše mimosmluvní odměny

Výše mimosmluvní odměny je upravena v ustanovení § 6 advokátního tarifu.

Jedná se o úvodní ustanovení k úpravě mimosmluvní odměny. „*K pochopení konstrukce mimosmluvní odměny je třeba osvětlení několika pojmů. Těmito pojmy jsou tarifní hodnota, úkon právní služby a odměna za jeden úkon.*“²⁹ Za úkon právní služby považujeme takovou činnost advokáta, kterou advokát jednotlivými kroky vykonává pro určitého klienta v konkrétní právní věci právní pomoc, za kterou mu přísluší podle advokátního tarifu odměna. Jednotlivé úkony právní služby, které je možné účtovat, jsou uvedeny v ustanovení § 11 advokátního tarifu.

Druhým pojmem, který je nutné vysvětlit, je tarifní hodnota. Tarifní hodnota je pojem, který určuje hodnotu právní pomoci, resp. hodnotu sporu. U majetkových sporů je tarifní hodnota zjistitelná poměrně lehce, neboť vychází z částky, o kterou se vede spor – např. hodnota movité nebo nemovité věci, výše dědictví, výše nároku na odstupné, výše částky vyplývající z obchodních smluv apod. Jsou ovšem věci, ve kterých není jejich předmět vyjádřený penězi. Jako příklad můžeme uvést třeba zastupování při výpovědi z pracovního poměru, v trestním řízení, zastupování ve správním řízení o přestupku a další. V těchto případech se užije tzv. právní fikce hodnoty sporu, která je upravena v ustanovení § 8 – 10a advokátního tarifu. Zejména určení hodnoty sporu v nepeněžních věcech je leckdy poměrně složitou záležitostí, neboť jednak se můžou při tomto pohledu lišit pohledy advokáta, orgánu veřejné moci, který o odměně rozhoduje a zastupovaného klienta, dle kterého ustanovení se případ posoudí a jednak se v konkrétních věcech uplatní řada matematických výpočtů vycházející právě z ustanovení § 7 – 10a advokátního tarifu.

²⁸ KOCOUREK, J., *Zákon o soudech a soudcích. Komentář*. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2015, s. 94,

²⁹ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 147

Advokacie přináší poměrně pestrou a rozsáhlou škálu činností, které advokát zapsaný do seznamu advokátů ČAK může vykonávat. Jednou z nich je správa majetku. Za tuto správu má advokát dle § 6 odst. 2 advokátního tarifu nárok na odměnu ve výši 10% ročního příjmu ze spravovaného majetku, přičemž mu advokátní tarif garantuje příjem minimálně 1 000 Kč, i kdyby spravovaný majetek takový výnos jeho vlastníkovu nepřinesl. Na druhou stranu je nutné uvést, že se asi nenajde moc advokátů, kteří by byli ochotni provádět správu majetku za 1 000 Kč ročně. „Cena spravovaného majetku se určí zpravidla z účetnictví, odborným vyjádřením, znaleckým posudkem, či jiným vhodným způsobem. Nemůže být vyloučena ani dohoda mezi klientem a advokátem, kterou se taková cena stanoví.“³⁰ Citované ustanovení se v praxi užije pouze za situace, kdy advokát s klientem nesjedná smluvní odměnu. Nejčastějším typem správy majetku je advokátní úschova.

Vyhláška č. 276/2006 Sb. novelizovala advokátní tarif a od 1.9.2006 zavádí odměnu ve výši 30 Kč za legalizaci, tedy za ověření podpisu. Dle usnesení představenstva ČAK ze dne 11.4.2006 č. 4/2006 Věstníku platí, že advokát prohlášením učiněným na cizí listině potvrzuje pouze podpis, neprovádí vidimaci – tzn. neověřuje, že fotokopie či opis listiny souhlasí s originálem a nepotvrzuje ani správnost a pravdivost údajů uvedených v této listině, ani soulad listiny s právními předpisy. S touto činností je pro advokáta spojena řada povinností, které jsou uvedeny v citovaném usnesení, jejichž porušení může být kárným senátem ČAK vyhodnoceno jako kárné provinění.

Ať už se jedná o shora popsanou úschovu či ověřování podpisů, měli by se advokáti vyvarovat jakéhokoliv chování, které by bylo *contra legem*. Podvodná jednání advokátů jsou, jak bylo i v minulosti mediálně sledováno, velmi tvrdě trestány ať už v trestním řízení, nebo v kárném řízení. Pro příklad lze uvést rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 22.9.2011, sp. zn. K 107/2010, kterým byl advokátce uložen trest dočasného zákazu výkonu advokacie na dobu 3 let za připojení prohlášení o pravosti podpisu na plnou moc, kterou nese-psala a jejímuž podpisu nebyla přítomna. Druhý případ, nedávno rozhodnutý – dosud nepravomocný, ohledně kladenského advokáta, který měl dle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28.2.2018 zpronevěřit téměř 6 milionů korun, za což mu byl

³⁰ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 533

v trestním řízení uložen trest odnětí svobody v trvání pět a půl roku ve věznicí s ostrahou a trest zákazu výkonu činnosti spočívající v zákazu poskytování služeb a činností spojených s výkonem advokacie na dobu pěti let.³¹ Sankce za vědomá podvodná jednání jsou možná přísné, ale toliko spravedlivé, neboť advokáti by svou činností měli u laické veřejnosti vzbuzovat důvěru v právo a advokátní stav a ne ji svým jednáním poškozovat.

Konečně ke čtvrtému odstavci - advokáti mohou provádět autorizovanou konverzi na základě zákona č.. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů. K provádění této konverze je nutné, aby měl advokát přístup do systému Czech POINT, o který si musí zažádat prostřednictvím ČAK, zaplatit roční poplatek a mít rovněž technické zázemí. V případě, že se advokát nedohodne s klientem smluvně, náleží mu odměna ve výši 30 Kč za každou započatou stranu konvertovaného dokumentu.

7.2 Sazba mimosmluvní odměny

Sazba mimosmluvní odměny je upravena v ustanovení § 7 advokátního tarifu následovně:

„Sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby činí z tarifní hodnoty

- 1. do 500 Kč - 300 Kč,*
- 2. přes 500 Kč do 1 000 Kč - 500 Kč,*
- 3. přes 1 000 Kč do 5 000 Kč – 1 000 Kč,*
- 4. přes 5 000 Kč do 10 000 Kč – 1 500 Kč,*
- 5. přes 10 000 Kč do 200 000 Kč – 1 500 Kč a 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč,*
- 6. Přes 200 000 Kč do 10 000 000 Kč – 9 100 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 200 000 Kč,*
- 7. Přes 10 000 000 Kč – 48 300 Kč a 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 000 Kč.“³²*

Citované ustanovení advokátního tarifu navazuje na ustanovení § 6 odst. 1 a t., když výše mimosmluvní odměny je stanovena podle sazby mimosmluvní od-

³¹ Zdroj: https://praha.idnes.cz/soud-advokat-jan-bacilek-kladno-zpronevera-penize-z-depozitu-ptc-praha-zpravy.aspx?c=A180227_115904_praha-zpravy_rsr

³² § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů

měny za jeden úkon právní služby a dle počtu advokátem vykonaných úkonů právní služby. „Sazby odměny stanovené původním advokátním tarifem (vyhláškou č. 177/1996 Sb.) byly od svého přijetí 4. června 1996 měněny a upravovány pouze jednou, a to vyhláškou č. 276/2006 Sb., účinnou od 1. září 2006.“³³ Za téměř dvanáct let tedy nedošlo v předmětném ustanovení k žádné změně. Sazba mimosmluvní odměny tedy nereagovala ani na hospodářskou krizi z minulého desetiletí, ale ani na období hospodářského růstu v posledních letech. Přestože se platy v nepodnikatelské i podnikatelské sféře vyvíjí dle politické a hospodářské situace, a do jisté míry lze konstatovat, že se vyvíjí pružně, sazba mimosmluvní odměny advokátů je stále stejná. V penězi ocenitelných sporech tak advokáti účtují odměny stále ve stejné výši, jako tomu bylo k 1.9.2006. Určité změny proběhly například při výpočtu odměny ustanoveného obhájce v trestním řízení vyhláškou č. 399/2010 Sb. s účinností od 1.1.2011 a vyhláškou č. 486/2012 Sb. s účinností od 1.1.2013. Je tedy na úvaze *de lege ferenda*, zda by neměla být provedena určitá revize ustanovení o sazbě mimosmluvní odměny.

Poměrně jednoduše zjistitelná sazba mimosmluvní odměny je u bagatelních sporů do 10 000 Kč. První čtyři body citovaného ustanovení přináší pevnou částku sazby mimosmluvní odměny za každý jeden úkon právní služby v rozpětí 300 – 1 500 Kč. Složitější stanovení odměny je v případech, které svou hodnotou již přesahují 10 000 Kč.

V pátém bodě je nutno připočítat k částce 1 500 Kč ještě 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč. Například: Klient se bude soudit s pojišťovnou o vyplacení náhrady škody na majetku ve výši 89 450 Kč. Mimosmluvní odměna za každý jeden úkon se tedy stanoví z pevné částky – 1 500 Kč + 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč = 89 450 – 10 000 = 79 450/1000 = 80*40 = 3 200. Celkem tedy 1 500 Kč + 3 200 Kč = 3 700 Kč mimosmluvní odměny za každý jeden úkon právní služby.

Výpočet mimosmluvní odměny v šestém bodě § 7 a. t. je obdobný, k částce 9 100 Kč se připočte dalších 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 2 000 000 Kč. Například: Klient vede spor o nemovitost, jejíž hodnota je stanovena znaleckým posudkem na 4 135 000 Kč. Mimosmluvní od-

³³ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 156

měna se tedy stanoví z pevné částky – 9 100 Kč + 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč = $4\,135\,000 - 200\,000 = 3\,935\,000 / 10\,000 = 394 * 40 = 15\,760$. Celkem tedy 9 100 Kč + 15 760 Kč = 24 860 Kč mimosmluvní odměny za každý jeden úkon právní služby.

Mimosmluvní odměna dle sedmého bodu § 7 a. t. se stanoví stejným způsobem jako u předchozích dvou bodů, k pevné částce 48 300 Kč se připočte 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 000 Kč. Například: Klient se bude soudit o restituci majetku v celkové hodnotě 148 000 000 Kč za dostavbu silnice. Mimosmluvní odměna se tedy stanoví z pevné částky 48 300 Kč + 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč = $148\,000\,000 - 10\,000\,000 = 138\,000\,000 / 100\,000 = 1380 * 40 = 55\,200$. Celkem tedy 48 300 Kč + 55 200 Kč = 103 500 Kč mimosmluvní odměny za každý jeden úkon právní služby.

Při výpočtech mimosmluvní odměny dle bodů 5 – 7 § 7 a. t. je nutné vždy odečíst od hodnoty sporu základní částku (10 000 Kč; 200 000 Kč a 10 000 000 Kč) a výsledek poté vydělit hodnotou „každých započatých“, abychom zjistili, kolikrát hodnota uvedenou cifru přesahuje. V případě, že po vydělení nevyjde celé číslo, je vždy nutno jej zaokrouhlit směrem nahoru, neboť se jedná o nárok na odměnu 40 Kč za každých byt' i „započatých x“ Kč.

Z příkladů shora uvedených rovněž vyplývá, že s rostoucí hodnotou sporu roste i sazba mimosmluvní odměny za každý jeden úkon. Obecně lze konstatovat, že růst mimosmluvní odměny je možné přirovnat k růstu složitosti případu. Zatímco bagatelní spory nebudou pro advokáta představovat takovou zátěž pro časový fond na přípravu a řešení jednotlivých případů a advokát bude moci vzít takových případů několik najednou, spory o částky dle bodu 6 a především 7 ustanovení § 7 a. t. mohou být pro advokáta natolik náročné na přípravu, že jej vyřadí z možnosti brát další klienty, tedy za předpokladu, že míní poskytovat své služby všem klientům v požadované kvalitě.

7.3 Tarifní hodnota

„Smyslem institutu tarifní hodnoty je ocenit hodnotu advokátem vyřizované věci. Vychází se při tom buď ze skutečně zjistitelné hodnoty (viz § 8 AT), nebo

*z fikce jejího ocenění (viz § 9 AT).*³⁴ Tento institut je v advokátním tarifu upraven v ustanovení § 8 – 10a. Předmětná ustanovení obsahují postupy k stanovení tarifní hodnoty případu a zároveň vyjmenovávají případy, kdy nelze předmět právní služby ocenit penězi, případně by jeho ocenění bylo velmi obtížné.

Určení tarifní hodnoty je důležité pro správné účtování odměny, avšak nejedná se o otázku jednoduchou. Jak již bylo zmíněno v předchozích částech této práce, smluvní odměna má před mimosmluvní a pro advokáta je zcela jistě výhodnější. Jsou ovšem situace, kdy uzavřít dohodu o smluvní odměně nelze – např. při ustanovení obhájce v trestním řízení *ex offio*.

Předmět právní služby se může v jejím průběhu měnit. V případech, kdy právní pomoc trvá po delší dobu a nekončí po realizaci jednoho úkonu – například sepsáním odvolání – určuje se tarifní hodnota opětovně. Z toho vyplývá, že u každého úkonu právní služby může být tarifní hodnota odlišná tak, jak se může měnit její předmět. U déle trvajících úkonů právní služby je rozhodná doba počátku úkonu. K tomu lze uvést výklad Ústavního soudu dle nálezu ze dne 17.5.2011, sp. zn. I. ÚS 2654/10: „Obecné soudy nemohou při stanovení odměny ustanoveného advokáta, který v předmětném sporu zastupoval žalobce, považovat za tarifní hodnotu pro určení sazby mimosmluvní odměny ve smyslu § 7 a. t., částku, kterou žalobce v předmětném řízení vysoudil. Takovýto výklad totiž neumožňuje § 8 odst. 1 a. t., podle kterého započítí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká. Určení sazby mimosmluvní odměny podle výše vysouzené částky by tak představovalo nerespektování tohoto kogentního ustanovení, čímž by obecné soudy porušily základní prvo ustanoveného advokáta na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 LPS.“³⁵

7.3.1 Způsob stanovení

Ustanovení § 8 advokátního tarifu se použije u právní věci, která je penězi ocenitelná. První odstavec citovaného ustanovení vymezuje tarifní hodnotu, kterou je hodnota plnění. Výše odměny se potom zjistí dle § 7 a. t.

³⁴ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 535

³⁵ Ústavní soud, náleze ze dne 17.5.2011, sp. zn. I. ÚS 2654/10, [94/2011 USn.]

Tarifní hodnota je odvozena od konkrétní věci, které se týká provedení úkon právní pomoci. Jestliže je uzavřena smlouva o právní pomoci v širším rozsahu, je nutné vždy posoudit, co je předmětem konkrétního úkonu právní služby.

Dle prvního odstavce § 8 je vymezena tarifní hodnota nejen u věcí, rovněž i u práv, kterými se dle věty za středníkem rozumí jak pohledávky, tak i závazky. Tarifní hodnota je tak vymezena ať už je klient v pozici věřitele, nebo dlužníka. U peněžitých plnění a věcí a práv, jejichž hodnota je lehce určitelná penězi, by nemělo být problematické určit tarifní hodnotu. V těchto případech se tarifní hodnota nevypočítává, ale je určena konkrétní peněžní částkou.

Dle citovaného ustanovení se při určování tarifní hodnoty nepřihlíží k příslušenství, ledaže by bylo požadováno jako samostatný nárok. Z toho vyplývá, že mimosmluvní odměna se vypočte pouze z hlavní pohledávky, příp. závazku, nikoliv z příslušenství. Může se však stát, že příslušenství bude mít vyšší hodnotu, než je dlužná částka, z tohoto důvodu „se někteří účastníci řízení, jimž je znám tento důsledek advokátního tarifu, uchylují k rozdělení pohledávky a příslušenství žalují zvlášť. Pokud by předmětem právní služby bylo pouze příslušenství, představovalo by tarifní hodnotu a při výpočtu odměny by se vycházelo z jeho výše.“³⁶ K tomuto postupu se ovšem nesmí uchýlit advokát, neboť by se z jeho strany jednalo o zneužití práva a tedy neetické chování.

Druhý odstavec ustanovení § 8 a. t. je k prvnímu odstavci v poměru *lex specialis*. Předmětná právní úprava je věnována opakujícím se plněním a stanoví princip, dle kterého se zjistí tarifní hodnota, ze které se posléze určí odměna za jeden úkon právní služby. Za opěťující se plnění můžeme označit například splátky dluhu, jednotlivá plnění vyživovací povinnosti, nájemné, měsíční poplatky, důchody apod. Tarifní hodnotu tak zjistíme součtem všech plateb. Jestliže doba, po kterou by mělo být plnění poskytováno, přesáhne pět let, stanoví se tarifní hodnota pouze ze součtu právě pěti let.

Příklad: Klient se zaváže k měsíčnímu plnění bezúročné půjčky ve výši 5 000 Kč měsíčně po dobu 5 let. Odměna za každý jeden úkon se stanoví dle § 8 a. t. = $5\,000 * (5 * 12) = 300\,000$ Kč a následně dle § 7 a. t. (bod 6) = $9\,100 + (10 * 40) = 9\,500$ Kč mimosmluvní odměny za každý jeden úkon.

³⁶ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 161

„Určuje-li výši opětujícího plnění soud, může dojít k tomu, že výše tarifní hodnoty za jednotlivé úkony budou odlišné a budou se lišit od tarifní hodnoty vypočtené z plnění určeného soudem.“³⁷ Z toho důvodu je opět nutné zmínit výhodu pro advokáta při sjednání smluví odměny. Pokud se jedná o řízení uvedené dle ustanovení § 9 odst. 2 advokátního tarifu, má pro určení tarifní hodnoty aplikační přednost ustanovení § 9 a. t.

V řízení o změně poměrů, např. v řízení o zvýšení vyživovací povinnosti, je tarifní hodnota určena z rozdílové částky mezi původní částkou a částkou novou obsaženou v návrhu, jak vyplývá např. z rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.4.2000, sp. zn. 6 Co 872/2000. „Je-li v žalobě požadováno zvýšení výživného zletilé osoby na dobu neurčitou, je tarifní hodnotou podle § 8 odst. 2 AT pětinasobek hodnoty ročního plnění, jímž je jen rozdíl mezi dosavadním výživným a nově požadovaným výživným, nikoli celá výše nově požadovaného výživného. Právní pomoc se týká pouze onoho rozdílu.“³⁸

Podle třetího odstavce citovaného ustanovení se v případech, kdy je zákonem stanoveno spojení dvou nebo více věcí ke společnému projednání, považuje za tarifní hodnotu ta hodnota věci, která je nejvyšší. Předmětné ustanovení může činit určité problémy při výkladu s ohledem na znění ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu. Citované ustanovení se užije pouze v případech, kdy zákon stanoví obligatorní postup ke spojení věcí. „Využití pravidla o použití tarifní hodnoty s vyšší (resp. nejvyšší) sazbou není příliš časté, ale jsme schopní je nalézt. Například podle § 422 z. ř. s. je řízením o určení otcovství spojené řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého dítěte, popř. podle § 37 odst. 3 ex. ř. se každé další řízení téhož oprávněného proti témuž povinnému u stejného exekutora spojuje ke společnému řízení.“³⁹ Zatímco je při spojení věcí ze zákona postupováno podle ustanovení § 8 odst. 3 a. t. a pro výpočet mimosmluvní odměny se užije tarifní hodnota nejvyšší, při spojení věcí fakultativně je postupováno dle ustanovení § 12 odst. 3 a. t. a tarifní hodnota tak vznikne součtem jednotlivých tarifních hodnot spojených věcí.

³⁷ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 536

³⁸ OTÁZKY ADVOKÁTNÍCH TARIFŮ A PŘEDPISY S NIMI SOUVISEJÍCÍ - PDF Free Download. *Documents Professional Platform - PDF Download Free - ANZDOC.COM* [online]. Copyright © 2018 ANZDOC.COM. All rights reserved. [cit. 03.03.2018]. Dostupné z: <https://anzdoc.com/otazky-advokatnich-tarif-a-pedpisy-s-nimi-souvisejici.html>

³⁹ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 161

Speciální úpravu představuje znění čtvrtého odstavce k úpravě uvedené ve druhém odstavci citovaného ustanovení, které se týká výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Pro určení tarifní hodnoty se vychází ze splátek, které jsou v době nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce již splatné.

Tarifní hodnota podle pátého odstavce ve věcech zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví vychází ze dvou možností – buď tarifní hodnotu stanovíme z ceny věci po odečtení ceny podílu klienta, to v případě, že návrh směřuje na přikázání věci klientovi, nebo tarifní hodnotu stanovíme z ceny věci po odečtení podílu ostatních spoluvlastníků, to v případě návrhu na reálné rozdělení věci.

Předposlední šestý odstavec předmětného ustanovení je věnován vypořádání společného jmění manželů. *De lege lata* vychází z úpravy společného jmění manželů, která je obsažena v § 708–753 NOZ, dle které se při stanovení tarifní hodnoty vychází z poloviny hodnoty všech jednotlivých věcí, pohledávek a dluhů, které manželé učinili předmětem vypořádání. Úprava tak vychází z principu, že podíly obou manželů jsou stejné. Z judikatury pak nutno zmínit rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze kterého vyplývá: „*Při určování výše tarifní hodnoty pro výpočet mimosmluvní odměny za poskytnutí právních služeb v řízení o vypořádání SJM je třeba vycházet nejen z ceny věci a závazků, které učinil předmětem vypořádání žalobce, ale i z ceny věci a pohledávek, které písemným podáním ve věci samé učinila předmětem vypořádání žalovaná, jestliže tímto podáním nesledovala pouhé vyjádření k žalobě, nýbrž též rozšíření předmětu vypořádání o další věci a pohledávky, okolnost, kdy bylo vyjádření podáno u soudu, je pak již z hlediska mimosmluvní odměny za úkon poskytnuté právní služby nerozhodná.*“⁴⁰

Sedmý odstavec byl do advokátního tarifu doplněn jeho novelou provedenou vyhláškou č. 276/2006 Sb. s účinností od 1.9.2006. Jedná se o speciální ustanovení pro dědické řízení. Není tím myšleno pouze dědické řízení jako řízení o vypořádání majetkových poměrů po pozůstalém v době, kdy již k úmrtí dojde, ale rovněž například o konzultace klientům pro právní jednání *mortis causa*, typicky pro sepis závěti, listiny o vydědění, dědické smlouvy apod. Dle zmiňované právní normy se za tarifní hodnotu věci považuje obvyklá cena zůstavitelova majetku odpovídající výši dědického podílu klienta.

⁴⁰ Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 24.3.2011, sp. zn. 33 Cdo 208/2009, [NS 1735/2011]

7.3.2 Jiné případy

Ustanovení § 9 a. t. dopadá na situace, kdy je předmětem právní pomoci věc penězi neocenitelná nebo je předmět právní pomoci ocenitelný jen s obtížemi. V minulosti bylo citované ustanovení několikrát novelizováno, přičemž došlo i k zásahu do tarifní hodnoty, kterou toto ustanovení upravuje.

První odstavec citovaného ustanovení stanoví tarifní hodnotu věci nebo práva, které nelze vyjádřit v penězích, nebo lze-li zjistit takovou hodnotu pouze s nepoměrnými obtížemi, na částku 10 000 Kč. Jedná se o fixně stanovenou fiktivní hodnotu sporu. Dle prvního odstavce je tedy po aplikaci ustanovení § 9 a následně § 7 a. t. stanovena mimosmluvní odměna ve výši 1 500 Kč za každý jeden úkon právní služby.

Za nepoměrné obtíže můžeme považovat určité nepřiměřené náklady časové nebo finanční, které by mohly zapříčinit průtahy v řízení nebo způsobit vznik nepoměrně větších nákladů.

Ve druhém odstavci je upravena fixní tarifní hodnota 5 000 Kč pro nesporná řízení – ve věci nezletilých dětí, osvojení, opatrovnické, ve věcech svéprávnosti, nezvěstnosti a smrti a ve věcech nároků fyzických osob v oblasti sociálního zabezpečení, důchodového, nemocenského a všeobecného zdravotního pojištění. Mimosmluvní odměna je dle druhého odstavce za použití § 7 a. t. stanovena v těchto případech na 1 000 Kč za každý jeden úkon právní služby. Za nejčastější případ v praxi podléhající předmětnému ustanovení lze označit rozhodování o výživném na nezletilé dítě. Pokud tedy soud rozhoduje o výživném na nezletilé dítě, aplikuje při určení tarifní hodnoty ustanovení § 9 odst. 2 a. t., naproti tomu *„pokud advokát zastupuje klienta, který je oprávněný k výživnému jakožto nezletilé dítě, uplatní se § 8 odst. 2 AT.“*⁴¹

Třetí a čtvrtý odstavec byly naposledy novelizovány vyhláškou č. 486/2012 Sb. s účinností k 1.1.2013. *„Ustanovení § 9 odst. 3, 4 představují výčet situací, u nichž činí tarifní hodnota 35 000 Kč, resp. 50 000 Kč, a tedy odměna za jeden úkon ve výši 2 500 Kč, resp. 3 100 Kč.“*⁴² Dle gramatického výkladu se toto ustanovení použije, pokud nelze tarifní hodnotu věci nebo plnění určit. S ohledem na

⁴¹ SCHINNENBURGOVÁ, P, CIDLINA V., K výši mimosmluvní odměny advokáta při zastupování nezletilých, Právní rozhledy 15-16/2013, s. 552

⁴² KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 180

případnou výši odměny je tak působí největší problém určit, zda se jedná o věc penězi ocenitelnou, či nikoliv.

Právní úprava pátého odstavce ustanovení § 9 a. t. upravuje tarifní hodnotu při výkonu funkce opatrovníka ustanoveného správním orgánem nebo soudem. Nutno upozornit, že odměna vycházející z tarifní hodnoty 1 000 Kč stanovena na 500 Kč mimosmluvní odměny je ještě obligatorně snížena aplikací ustanovení § 12a odst. 1 a. t. o 20%, tedy na částku 400 Kč. Porovnáním jednotlivých situací, ve kterých by advokát vystupující v roli opatrovníka mohl být ustanoveným advokátem a účtovat mimosmluvní odměnu jako ustanovený advokát, je nesporně zjištěno, že nastavení náhrady pro advokáta jako ustanoveného opatrovníka není v současné době nastaveno spravedlivě v dané oblasti na je na úvaze *de lege ferenda*, aby došlo k narovnání tohoto stavu.

7.3.3 Obhajoba

Ustanovení § 10 advokátního tarifu upravuje stanovení tarifní hodnoty za zastupování ve správním a zejména pak za obhajobu v trestním řízení. Jedná se o ustanovení, se kterým v praxi pracuji téměř denně, neboť z něj je stanovena tarifní hodnota, ze které se dále určí fixně stanovená mimosmluvní odměna.

Právní pomoc probíhá do skončení řízení, nebo do té doby, dokud nerozhodne orgán veřejné moci, který advokáta ustanoví, o zrušení jeho ustanovení.

Dle prvního odstavce předmětného ustanovení činí tarifní hodnota při zastupování klienta ve správním řízení 5 000 Kč. Mimosmluvní odměna takto ustanoveného advokáta proto činí 1 000 Kč za každý jeden úkon právní služby. Správním řízením zde však není myšleno správní soudnictví, na které se aplikuje při stanovení mimosmluvní odměny ustanovení § 9 odst. 2 a. t., resp. § 9 odst. 5 a. t. Na rozdíl od následujících odstavců citovaného ustanovení se mimosmluvní odměna nesnižuje dle § 12a odst. 1 a t. o 20%.

Další odstavce jsou již zaměřeny na úpravu mimosmluvní odměny za obhajobu v trestních věcech. „*V případě, že je obhájce ustanoven, přísluší mu vždy tzv. mimosmluvní odměna, neboť k ustanovení dojde rozhodnutím soudu, nikoli na základě smlouvy, jejíž součástí by mohlo být ujednání o odměně. Orgán činný v trestním řízení při rozhodování o výši odměny nepřihlíží k plněním, které obvi-*

něný, popř. rodinní příslušníci obviněného, poskytl ustanovenému obhájci v souvislosti s úkony obhajoby (R 11/1993).“⁴³

Druhý odstavec ustanovení § 10 a. t. se týká obhajoby v trestních věcech, při kterých soud prvního stupně rozhoduje v neveřejném zasedání. V takovém případě činí tarifní hodnota 500 Kč, mimosmluvní odměna je tak dle tohoto ustanovení stanovena na částku 300 Kč za každý jeden úkon právní služby, která se dále ještě sníží dle § 12a odst. 1 a. t. o 20% na částku 240 Kč. V průběhu mé desetileté praxe, po kterou působím u okresního soudu, jsem se nikdy nesetkal s případem, že by toto ustanovení bylo aplikováno. *„Jeho přijetí bylo vynuceno činností advokáta – obhájce v soudních rehabilitacích. Od té doby je prakticky neživotné.“⁴⁴*

Jinak je tomu u třetího odstavce § 10 a. t. Toto ustanovení je velmi důležité, dá se říci stěžejní pro určení mimosmluvní odměny ustanoveného obhájce. Tarifní hodnota vychází z trestní sazby, kterou je ohrožen klient, proti kterému je trestní řízení vedeno. Pokud je proti klientovi vedeno trestní řízení pro více trestních činů, určí se hodnota trestní sazby podle trestného činu s nejpřísnější trestní sazbou, jak bude podrobně rozebráno k § 12 a. t. Po určení tarifní hodnoty postupuje advokát (resp. poté soud při rozhodování o mimosmluvní odměně) podle § 7 a. t. a stanoví výši mimosmluvní odměny, kterou musí ještě dle ustanovení § 12a odst. 1 a. t. snížit o 20%. Na úrovni okresního soudu je nejčastější výši mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby 1 200 Kč (aplikace § 10 odst. 3 písm. b), § 7 bod 4) a § 12a odst. 1 a. t.) Pokud je určena sazba mimosmluvní odměny, prověř orgán činný v trestním řízení, který o mimosmluvní odměně rozhoduje (ne vždy je to soud, povinnost obhajovat může skončit již v přípravném řízení u policejního orgánu) dle obsahu spisu, zda advokát skutečně vykonal všechny úkony, které požaduje přiznat a zda se jedná o úkony účtovatelné dle § 11 a. t. a případně, zda byly učiněny v době, aby bylo možno aplikovat § 12 odst. 1 a. t.

Vzhledem k tomu, že ne všechna trestní řízení se daří pravomocně skončit ještě tentýž rok, který jsou zahájena, může se stát, že na jeden případ dopadá znění několika vyhlášek. Advokát účtuje mimosmluvní odměnu vždy dle vyhlášky platné v době, kdy úkon právní pomoci vykonal. V současné době tak ještě připadá v úvahu účtovat dle cca čtyř znění advokátního tarifu, viz tabulka 1.

⁴³ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád, 7. vydání*, C. H. Beck, 2013, s. 1813

⁴⁴ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 536

Odměna obhájce dle § 10 odst. 3, § 7 bod 4, § 12a odst. vyhl. č. 177/96 Sb.				
	od 1.10.1997	od 1.9.2006 - vyhl. č. 276/2006 Sb.	od 1.1.2011 - vyhl. č. 399/2010 Sb.	od 1.1.2013 - vyhl. č. 486/2012 Sb.
písm. a)	450 Kč	450 Kč	350 Kč	800 Kč
písm. b)	900 Kč	1 350 Kč	1 050 Kč	1 200 Kč
písm. c)	1 350 Kč	2 070 Kč	1 610 Kč	1 840 Kč
písm. d)	1 800 Kč	2 790 Kč	2 170 Kč	2 480 Kč

Tabulka 1

Naprostá většina věcí je v současné době řešena podle znění vyhlášky č. 486/2012 Sb., neboť od počátku její účinnosti uběhlo již více než pět let.

Odměna není obhájcům po skončení povinnosti obhajovat vyplácena automaticky. Nárok na mimosmluvní odměnu musí advokát podle § 151 odst. 2 tr. ř. uplatnit do jednoho roku ode dne, kdy se dozvěděl, že jeho povinnost obhajovat skončila, jinak nárok zaniká. V praxi se čas od času stane, že některý obhájce najde tzv. „kostlivce ve skříní“ a zkusí podat návrh na přiznání mimosmluvní odměny. Tento návrh však musí být podle § 151 odst. 3 tr. ř. zamítnut, neboť lhůta uvedená ve druhém odstavci citovaného ustanovení je prekluzivní. Při rozhodování o mimosmluvní odměně proto vždy sleduji datum posledního učiněného úkonu. Pokud toto datum není starší než jeden rok, vím, že návrh musel být podán v zákonné lhůtě. Pokud je však toto datum starší jednoho roku, musím poté zjišťovat, kdy se obhájce dozvěděl, že jeho povinnost obhajovat skončila

Dle § 151 odst. 3 tr. ř. o výši odměny a náhradě hotových výdajů rozhoduje orgán činný v trestním řízení, který řízení vedl v době, kdy povinnost obhájce obhajovat skončila. Tomuto orgánu je zároveň stanovena zákonná lhůta do dvou měsíců, ve kterých musí o návrhu advokáta rozhodnout.

Čtvrtý odstavec ustanovení § 10 a. t. stanoví, že k zákonnému snížení sazby u mladistvých se nepřihlíží. To znamená, že tarifní hodnota se určí dle trestní sazby provinění, které je mladistvému kladeno za vinu tak, jako kdyby byl mladistvý dospělý. Právní úprava v tomto případě je zcela logická a správná, neboť

by nebylo spravedlivé, kdyby advokát vykonával v podstatě stejnou práci, jako u dospělého pachatele, avšak odměna by mu byla snížena v závislosti na znění zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

Dle pátého odstavce ustanovení § 10 a. t. se za tarifní hodnotu při zastupování poškozeného v trestním řízení ve věci náhrady újmy, jež mu byla způsobena trestným činem, považuje částka 10 000 Kč. Pokud však újma tuto částku převyšuje, považuje se za tarifní hodnotu právě tato částka. V současné situaci je tak nastaven právní stav způsobem, že *„náklady zmocněnce mohou převyšovat a často také převyšují přiznaný nárok na náhradu újmy způsobené poškozenému i náklady obhajoby v téže trestním řízení.“*⁴⁵ Nejednou jsem v praxi musel rozhodnout o mimosmluvní odměně zmocněnce, která mnohonásobně převyšovala spáchanou škodu. Vzhledem k tomu, že výše škody přesáhla 10 000 Kč, stanovila se sazba mimosmluvní odměny přímo dle § 7 a mimosmluvní odměna ustanoveného obhájce, který měl ve věci nepochybně více práce a dle mého názoru i podstatnější roli, vypadala vedle přiznané odměny zmocněnce jako pouhé kapesné. V tomto případě považuji za *de lege lata* za nespravedlivou, koncipovanou nevhodně a je na úvaze *de lege ferenda*, zda tento stav změnit.

Aby byl výčet ustanovení pro stanovení tarifní hodnoty kompletní, nutno ještě zmínit ustanovení § 10a advokátního tarifu, dle kterého se při výkonu funkce opatrovníka dítěte podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže používají za tarifní hodnotu částky, které jsou uvedeny v ustanovení § 10 odst. 3 a. t. Jak již bylo zmíněno shora, vychází se z trestních sazeb, které by se na pachatele vztahovaly, pokud by byl zletilý a trestně odpovědný. Předmětné ustanovení se tedy dotýká činů jinak trestných, kterých by se dopustily děti.

7.4 Úkony právní služby

*„Úkon právní služby (dále též jen „úkon“) je aktivní krok či souvislá cílená činnost advokáta vykonávaná pro konkrétního klienta v příslušné, předem určené věci; za úkon podle advokátního tarifu přísluší odměna.“*⁴⁶ Ustanovení je koncipováno do tří odstavců, přičemž výčet úkonů je uveden taxativně. První od-

⁴⁵ HERANOVÁ, S., Odměna advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení, Bulletin advokacie 5/2017, Praha: ČAK, s. 36

⁴⁶ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 206

stavec vyjmenovává úkony právní služby, za které náleží mimosmluvní odměna v celé výši. Ve druhém odstavci jsou uvedeny jednodušší úkony, za které advokátní tarif přiznává mimosmluvní odměnu ve výši jedné poloviny. Třetí odstavce upravuje mimosmluvní odměnu za úkony, které v prvních dvou odstavcích uvedené nejsou. Takové úkony se účtují jako úkony, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší. „Obecně lze říci, že vyúčtování odměny za činnosti, které nejsou úkony podle AT, je závažným porušením povinností advokáta, a tedy kárným proviněním, opakovaně judikovaným kárnými senáty Komory.“⁴⁷ Nelze tedy rozšiřovat výčet úkonů uvedených v § 11 a. t. prostou aplikací třetího odstavce tohoto ustanovení.

Jak již bylo zmíněno, úkony uvedené v ustanovení § 11 a. t. lze rozdělit do dvou následujících kategorií.

7.4.1 Plně účtovatelné úkony

Plně účtovatelné úkony jsou uvedeny v prvním odstavci § 11 a. t., jedná se o třináct taxativně vyjmenovaných úkonů, za které advokátovi náleží odměna v plné výši. Jsou jimi tyto úkony:

- a) **převzetí a příprava zastoupení nebo obhajoby na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb.** Jedná se o vůbec první úkon advokáta ve věci. Tento úkon není nijak časově omezen, nezáleží tedy na tom, zda trval pět minut, či zda trval pět hodin. Advokát za něj má nárok na odměnu vždy v plné výši jednoho úkonu. Stejně tak není podstatné, kde k vykonání tohoto úkonu dojde. Ve většině případů nemusí advokáti dokládat písemně, že tento úkon učili, neboť z logické metody výkladu tohoto ustanovení je zřejmé, že tento úkon advokát učinit musí vždy.
- b) **První porada s klientem včetně převzetí zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem.** Tento úkon v podstatě vystihuje obdobnou situaci jako shora uvedený úkon, avšak ke vztahu mezi klientem a advokátem zde nedochází na základě smlouvy, ale na základě ustanovení soudem. Pro mě je to v praxi nejčastější situace. Z komentáře⁴⁸ vyplývá, že dle judikatury soudů není vykonání první pora-

⁴⁷ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 560

⁴⁸ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 206

dy s klientem nezbytným předpokladem pro celou obhajobu a není tedy zapotřebí, aby její uskutečnění musel advokát dokládat zvlášť. Osobně jsem téhož názoru (rovněž tak mé kolegyně z trestního úseku OS v Mostě). Příprava obhajoby lze provést i jiným způsobem, než osobní konzultací s klientem – například v trestním řízení při postupu podle § 302 tr. ř. a násl. advokát klienta nemusí vůbec spatřit, a přesto má na mimosmluvní odměnu nárok. V tomto duchu je rovněž usnesení Krajského soudu v Praze: „Úkon právní služby „Porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem“ podle § 11 odst. 1 písm. b) AT, se považuje za jeden úkon a obhájci náleží odměna v plné výši, aniž musí být vykonány de facto dva úkony, tedy převzetí a příprava obhajoby a první porada s klientem.“⁴⁹

- c) **Další porada s klientem přesahující jednu hodinu. Tento úkon je prvním úkonem, pro nějž je podstatná délka jeho trvání.** Je zde určena spodní hranice pro nárok na mimosmluvní odměnu, která činí nejméně jednu hodinu. V praxi jsem se setkal s různými výklady tohoto ustanovení ze strany advokátů, kdy například žádal advokát přiznání výše jedné poloviny úkonu při další poradě, která nepřesahovala jeden úkon, nebo požadavek na přiznání alespoň režijního paušálu dle § 13 odst. 3 a. t., který opakovaně požaduje jistá mostecká advokátka. Pokud další porada s klientem trvá kratší dobu než 60 minut, nemůže advokát nárokovat odměnu za tento úkon. V úvahu připadá přiznání pouze náhrady za cestovné a náhradu za promeškaný čas (§ 13 odst. 1 a § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 a. t.), pokud je porada realizována mimo kancelář advokáta, např. ve věznici. Už s ohledem na nutnost prokázat délku tohoto úkonu, měl by si advokát nechat od klienta potvrdit délku porady, případně vyžádat potvrzení od věznice.
- d) **Písemné podání nebo návrh ve věci samé, výzva k plnění se základním skutkovým a právním rozbohem předcházející návrhu ve věci samé.** Pod tímto ustanovením lze účtovat dvě skupiny činností. Jednak návrhy, kterými se řízení zahajuje, např. žaloby, návrhy na zahájení řízení, ústavní a kasační stížnosti apod., jednak předžalobní výzvy, které obsahují právní rozbor. Někteří advokáti tohoto ustanovení, a někdy i ve spojení s třetím odstavcem § 11, využívají, někdy možná mylně, možná úmyslně, a sub-

⁴⁹ Krajský soud v Praze, usnesení ze dne 5.5.2010, sp. zn. 9 To 219/2010, [BA 7-8/2010 s. 56]

sumují jej pod nejrůznější podání, které však nelze přiznat. Jako příklad lze uvést již zmiňované písemné sdělení, že odvolání podáváno nebude, doplnění návrhu na výzvu soudu z důvodu formálních nebo věcných nedostatků, nebo jednou jsem takto zamítal úkon – písemnou žádost o odročení hlavního líčení z důvodu čerpání řádné dovolené. V tomto se plně ztotožňuji s názorem Vrchního soudu v Praze: „*Za vypracování písemností, týkajících se pouze dokazování, adresovaných soudu prvního stupně, odměna nepřisluší.*“⁵⁰

- e) **Účast při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení, a to každé započaté dvě hodiny.** V tomto případě se jedná o druhý časový úkon, který se týká výhradně trestního řízení, konkrétně ve stadiu přípravného řízení. Ve většině případů se toto týká výslechů svědků, ale může se jednat také například o účast na rekognici *in natura*, rekonstrukci, či prověrku na místě činu. V případě, že policejní orgán vyslýchá více svědků po sobě a celková doba trvání nepřesáhne dvě hodiny, má advokát nárok na odměnu pouze za jeden úkon. Častým případem je výslech obviněného ve věznici, který je veden v rámci přípravného řízení, po kterém následuje prostudování vyšetřovacího spisu (viz bod f), v takovém případě se jedná o dva samostatně účtovatelné úkony.
- f) **Prostudování spisu při skončení vyšetřování, a to každé započaté dvě hodiny.** I v tomto případě se jedná o úkon, u kterého je podstatná délka trvání. Existují věci na prostudování spisu poměrně jednoduché, které advokát stihne prostudovat do dvou hodin, ovšem ve složitějších věcech, zejména pokud spis obsahuje i několik svazků, je třeba prostudování spisu věnovat větší časový fond. Advokát má nárok na odměnu nejen za prostudování spisu při skončení vyšetřování, může být ustanoven až v průběhu řízení před soudem, v takovém případě přiznáváme mimosmluvní odměnu dle § 11 odst. 1 písm. f), odst. 3 a. t. Občas se v praxi bohužel vyskytnou advokáti, kteří se i prostřednictvím tohoto ustanovení snaží navyšovat své příjmy. Do nedávné doby jsme řešili advokátku, která i v jednoduchých trestních věcech (např. v řízení o přečinu dle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku) chodila studovat třiceti stránkový spis třeba třikrát, čtyřikrát - na konci vyšetřování, po podání návrhu na potrestání (nebo obžaloby), po prvním hlavním líčení, po druhém hlavním líčení, po vyhlášení rozsudku.

⁵⁰ Vrchní soud v Praze, usnesení ze dne 30.9.2004, sp. zn. 2 To 2004, [BA 3/2005, s. 46]

Všechna prostudování pak chtěla obhájkyně proplatit. Je nutné, aby všichni řešitelé věci, kteří o odměně takového advokáta rozhodují, stanovili jednotný postup a návrh na odměnu v této části s odůvodněním, že se jedná o neúměrné navyšování nákladů na obhajobu, zamítlí.

- g) **Účast při úkonu správního nebo jiného orgánu, účast na jednání před soudem nebo jiným orgánem, a to každé započaté dvě hodiny.** Toto ustanovení obsahuje další časový úkon. Zjednodušeně lze konstatovat, že se jedná o účast u orgánu veřejné moci. V praxi jsem se setkal s určitými odchylkami účtování v situacích, kdy mělo probíhat hlavní líčení, které se z nějakého důvodu odročilo, ale protože se dostavili svědci, byli vyslechnuti do protokolu mimo hlavní líčení. Někteří advokáti pak účtovali dva nároky na odměnu – dle § 11 odst. 1 písm. g) a § 14 odst. 2 a. t. za odročené hlavní líčení ve výši jedné poloviny za úkon a celou částku dle § 11 odst. 1 písm. g) a. t. za účast při výslechu do protokolu mimo hlavní líčení a k těmto dvakrát režijní paušál dle § 13 odst. 3 a. t. V takových případech přiznáváme odměnu v celé výši pouze za jeden úkon a jeden režijní paušál – dle § 11 odst. 1 písm. g) a § 13 odst. 3 a. t., neboť hlavní líčení se sice nekonalo, avšak byl prováděn před soudem výslech svědka, za který advokátovi náleží odměna za celý úkon (srov. § 14 odst. 4 a. t.). Přiznat odměnu za „půl-úkon“ a jeden celý úkon by v tomto případě dle mého názoru nebylo správně. Ještě nutno zmínit případ, kdy je jednání nařízeno na více dnů – odměna se počítá v průběhu jednoho dne, další den začíná nový úkon a nově se počítá čas. *„Zvláštním problémem účtování jsou přestávky. Do 30 minut se přestávky započítávají do délky úkonu. Je-li přerušení delší než 30 minut, náleží za následující období náhrada za ztrátu času dle § 14 AT.“*⁵¹
- h) **Sepsání právního rozboru věci.** Jedná se nejčastěji o úkon, který advokát vykoná ve své kanceláři v případech, kdy se na něj klient obrátí s konkrétním problémem a advokát mu vypracuje právní rozbor. V této situaci je pravděpodobné, že se bude jednat o více než jeden úkon, neboť v úvahu přichází i účtování úkonů dle § 11 odst. 1 písm. a), b), příp. i c) a. t., pokud si advokát s klientem nedohodnou odměnu smluvní.

⁵¹ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 563

- i) **Jednání s protistranou, a to každé započaté dvě hodiny.** Tento úkon patří rovněž mezi časové úkony. V praxi se toto ustanovení užije především v civilních věcech. Jednání s protistranou může proběhnout v kterékoliv fázi řízení – například se může jednat o takové jednání mezi stranami, které povede ke smíru.
- j) **Návrh na předběžné opatření, dojde-li k němu před zahájením řízení, odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření a vyjádření k nim.** Tento návrh (resp. další kroky po vydání rozhodnutí o tomto návrhu) je plně účtovatelný pouze v případech, kdy byl návrh podán před zahájením řízení. Pokud už bylo řízení zahájeno, je nutné tento úkon subsumovat pod ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) a. t.
- k) **Odvolání, dovolání, návrh na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost, popřípadě stížnost proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení a vyjádření k nim.** Jedná se o písemná podání opravných prostředků (ať už řádných, či mimořádných). Předmětné činnosti by bylo možno rovněž podřadit pod ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) a. t., neboť se jedná o písemná podání ve věci samé. Z hlediska teorie práva lze označit § 11 odst. 1 písm. k) jako *lex specialis* k ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) a. t.
- l) **Podnět k podání stížnosti pro porušení zákona a vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona.** I v tomto případě lze odkázat na text uvedený k bodu d) a bodu k). Rovněž se jedná o speciální ustanovení k § 11 odst. 1 písm. d) a. t.
- m) **Sepsání listiny o právním jednání.** Tento úkon je v praxi poměrně častým. Jde především o sepis smluv – např. kupní, darovací, o zřízení věcného břemene, apod. V těchto případech se doporučuje ujednat odměnu smluvní, neboť odměna dle § 7 a. t. by například u smluv o pořízení nemovitosti mohla být za jeden úkon tak vysoká, že by to pro klienta bylo nepřijatelné. Určitá problematika vyvstává při účtování návrhu na vklad – pokud jsou v současné době návrhy na provedení vkladu či zápisu v katastru nemovitostí podávány na stylizovaných formulářích, je pravděpodobně nejspравnější účtovat takové úkony dle § 11 odst. 2 písm. d), odst. 3 a. t.

7.4.2 Jednoduché úkony

„Úkony, které se účtují podle druhého odstavce § 11, jsou odměněny jednou polovinou, tedy odměna zjištěná podle § 7 se započte jen z padesáti procent.“⁵²

Určitou možností, jak ovlivnit výši odměny u úkonů, které jsou uvedeny ve druhém odstavci § 11 a. t., přináší ještě aplikace ustanovení § 12 a. t. Z pohledu tvůrce normy se jedná o úkony jednoduché. Tento název nese i sama subkapitola, ovšem je nutné podotknout, že složitost úkonu je nutno posuzovat vždy *ad hoc*.

Ve druhém odstavci jsou obsaženy následující úkony právní služby:

- a) **návrh na předběžné opatření, dojde-li k němu po zahájení řízení, návrh na zajištění důkazů nebo dědictví.** Jak již bylo uvedeno v subkapitole 7.4.1 pod bodem j), má advokát nárok na odměnu ve výši jedné poloviny v případech, kdy je návrh na předběžné opatření podáván po zahájení řízení.
- b) **Návrh na opravu odůvodnění rozhodnutí, na odstranění následků zmeškání lhůty a na změnu rozhodnutí odsuzujícího k plnění v budoucnu splatných dávek nebo plnění ve splátkách.** Rovněž v těchto případech náleží advokátovi odměna ve výši jedné poloviny. Ustanovení je sestaveno velmi podrobně, je z něj tedy dobře patrné, ve kterých situacích bude advokát účtovat dle § 11 odst. 2 písm. b) a. t.
- c) **Odvolání proti rozhodnutí, pokud nejde o rozhodnutí ve věci samé, a vyjádření k takovému odvolání.** Zde se jedná o podání opravného prostředku, které není v meritu věci. Může jít o různá zatímní rozhodnutí, například v otázkách podjatosti a příslušnosti. Dle tohoto ustanovení (v souladu s odstavcem 3) většinou rozhodujeme i o mimosmluvní odměně v trestním řízení za stížnosti proti usnesením, která jsou vydávána tzv. „od stolu“ a není ohledně nich rozhodováno ve veřejném zasedání a neuplatní se § 11 odst. 2 písm. d) a. t. Patří sem ale rovněž vyjádření k dovolání, jak vyplývá z rozhodnutí Nejvyššího soudu: „*Za vyjádření k dovolání proti rozhodnutí, jímž odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o žalobě na obnovu řízení, náleží mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny.*“⁵³

⁵² KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 215

⁵³ Nejvyšší soud, usnesení ze dne 27.6.2013, sp. zn. 29 CDo 1420/2013, [C 14102]

- d) **Návrhy a stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání, a vyjádření k nim, s výjimkou odvolání, návrhu na obnovu řízení a podnětu ke stížnosti pro porušení zákona.** Jedná se o úkony, které advokát činí v zájmu klienta například ve věcech podmíněného upuštění od zbytku trestu zákazu činnosti, v řízení o podmíněném propuštění, v řízení o pokračování ochranného léčení, apod. Zpravidla jde o úkony ve výkonávacím řízení. Odměna advokáta tak například může obsahovat čtyři úkony – převzetí zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. a)/b), návrh dle § 11 odst. 2 písm. d), účast u veřejného zasedání podle § 11 odst. 1 písm. g) a stížnost proti rozhodnutí, pokud by návrhu nebylo vyhověno, dle § 11 odst. 2 písm. d) a. t.
- e) **Jde-li o výkon rozhodnutí, za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, za sepsání návrhu na zahájení řízení, vyjádření k návrhu, zastupování při jednání a sepsání odvolání proti rozhodnutí.** Úkony směřující k výkonu rozhodnutí, které advokát činí, aby bylo umožněno právo jeho klienta jsou rovněž dle advokátního tarifu honorovány ve výši jedné poloviny. Ustanovení § 11 odst. 2 písm. e) a. t. tyto úkony podrobně vyjmenovává, je tedy nesporné, o které úkony se přesně jedná.
- f) **Účast při jednání, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí.** Jedná se o taková jednání, která jsou většinou odročena z časových důvodů, a jejich jediným předmětem je vyhlášení rozhodnutí. Neprovádí se žádné dokazování. Je otázkou, zda zopakování dosavadního dokazování přečtením protokolů z předchozích jednání, dává advokátovi nárok na odměnu dle § 11 odst. 1 písm. g) a. t. Osobně se přikláním k názoru, že ano, pokud jsou čteny protokoly z předchozích jednání soudu, má advokát nárok na odměnu v plné výši dle prvního odstavce.
- g) **Účast při přípravě jednání.** Advokátní tarif umožňuje advokátům účtovat odměnu ve výši jedné poloviny úkonu přípravu jednání. Jedná se o takovou účast advokáta před soudem, při které strany do protokolu doplní své návrhy na doplnění dokazování a doplní skutková tvrzení.
- h) **Jednoduchá výzva k plnění.** Poslední účtovatelný úkon byl do advokátního tarifu doplněn novelou provedenou vyhláškou č. 486/2012 Sb. Jedná se například o předžalobní upomínku. Předmětné ustanovení již nespécifikuje, jaký obsah má taková výzva obsahovat, proto i výzvu o jednom souvětí by bylo možno účtovat dle § 11 odst. 2 písm. h a. t.

7.5 Zvýšení a snížení mimosmluvní odměny

Jak již bylo uvedeno v předchozích částech této práce, výpočet mimosmluvní odměny není v určitých případech jednoduchý a její konkrétní výše se může odvíjet od aplikace několika ustanovení. Na základě § 12 a § 12a advokátního tarifu může být mimosmluvní odměna zvýšena či snížena.

Prvním zmiňovaným ustanovením je § 12 advokátního tarifu.

První odstavec citovaného ustanovení dává advokátovi nárok na zvýšení mimosmluvní odměny až na trojnásobek, pokud se jedná o právní služby mimořádně obtížné. Mezi mimořádně obtížné pak řadí zejména takové služby, ke kterým je třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů, které jsou časově náročné. V praxi se nejčastěji setkávám se situací, kdy jsou proti klientovi vedeny úkony trestního řízení, jsou dány důvody nutné obhajoby a je prováděn úkon, u kterého musí být advokát přítomen, v hodinách mimo pracovní dobu – tedy po sedmnácté hodině a déle. V takovém případě záleží na advokátovi, zda bude účtovat mimosmluvní odměnu dle § 12 odst. 1 a. t., nárok na ni bezesporu v takových případech má.

Ve druhém odstavci je zakotveno právo advokáta snížit mimosmluvní odměnu až o polovinu. Je nutné upozornit, že se jedná o právo advokáta, nikoliv jeho povinnost. Žádný předpis neuvádí, ve kterých situacích tomu tak má být. Pokud je takto účtováno, jedná se o dobrodiní advokáta, které může zohlednit sociální situaci klienta nebo časovou a odbornou náročnost úkonu. Limit pro snížení mimosmluvní odměny je stanoven na 50%, menší mimosmluvní odměnu advokát účtovat nemůže.

Při aplikaci třetího odstavce § 12 a. t. je třeba v první řadě zkoumat, zda se jedná o spojení věci rozhodnutím příslušného orgánu, nebo zda se jedná o spojení věcí stanovených zákonem (pak by se použil § 8 odst. 2 a. t.). V minulosti docházelo, alespoň u našeho soudu, k chybnému účtování za spojení věcí, kdy nebyl prováděn součet tarifních hodnot ke stanovení tarifní hodnoty spojených věcí, ale nesprávně se sčítaly mimosmluvní odměny. Nyní pominu znění pátého odstavce a užití § 12 odst. 3 a odst. 5 a. t. v trestním řízení. Při výpočtu mimosmluvní odměny dle § 12 odst. 3 a. t. se sečtou všechny tarifní hodnoty spojených věcí a z tohoto součtu se teprve stanoví sazba mimosmluvní odměny dle § 7 a. t.

Dle čtvrtého odstavce náleží advokátovi při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob mimosmluvní odměna za každou zastupovanou osobu snižená o 20%. *„Za společné úkony při zastupování či obhajobě více osob přísluší ke každému úkonu tolik režijních paušálů, kolik je zastupovaných či obhajovaných osob.“*⁵⁴

Podle pátého odstavce citovaného ustanovení platí, že při obhajobě v trestním řízení vedeném pro trestné činy spáchané v souběhu má advokát nárok pouze na odměnu dle trestného činu s nejpřísněji stanovenou trestní sazbou. V tomto případě absolutně nesouhlasím se zněním komentáře *Kovářové*, která sice vysvětluje pojem jednočinného a vícečinného souběhu, když poté dodává: *„Komentované ustanovení dopadá na případy jednočinného souběhu, neboť postup výpočtu odměny u vícečinného souběhu upravuje ustanovení § 12 odst. 3.“*⁵⁵ Autorka sice dále uvádí tři judikáty Městského soudu v Praze, Vrchního soudu v Praze a nálezu Ústavního soudu, avšak ani jeden z těchto judikátů se netýká aplikace § 12 odst. 5. Naopak úplně opomněla judikát Krajského soudu v Plzni ze dne 9.11.2009, sp. zn. 50 To 514/2009: *„Ustanovení § 12 odst. 5 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů, je ve vztahu speciality k ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu. Proti při obhajobě v trestním řízení vedeném pro souběh trestných činů ve společném řízení náleží obhájci pouze odměna stanovená pro trestný čin s nejvyšší trestní sazbou.“*⁵⁶ Samotné znění pátého odstavce nerozlišuje, zda jde o řízení o trestných činech spáchaných v jednočinném souběhu, nebo vícečinném. Nelze proto ani použít extenzivní výklad, který by připouštěl aplikaci § 12 odst. 3 a. t. při vícečinném souběhu a je nutné užít speciální ustanovení § 12 odst. 5 před ustanovením § 12 odst. 3 a. t. K tomuto výkladu mi dal za pravdu v nedávné době i Krajský soud v Ústí nad Labem v usnesení ze dne 6.4.2017, č. j. 5 To 74/2017-217 (viz příloha 1): *„Nic nelze vytknout postupu okresního soudu, pokud aplikoval ustanovení § 12 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb. a nikoli ustanovení § 12 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., přičemž krajský soud v tomto směru*

⁵⁴ SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 567

⁵⁵ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 222

⁵⁶ Krajský soud v Plzni, usnesení ze dne 9.11.2009, sp. zn. 50 To 514/2009, [R 50/2011 tr.]

*pro stručnost odkazuje na zcela výstižné odůvodnění napadeného usnesení, se kterým se zcela ztotožňuje.*⁵⁷

Druhým ustanovením advokátního tarifu, které ovlivňuje výši mimosmluvní odměny ustanoveného advokáta je § 12a. Dle uvedeného ustanovení se všechny sazby, které jsou zjištěny dle § 7 a. t., ve všech věcech, kdy je advokát ustanoven, snižují o 20%. Při rozhodování o mimosmluvní odměně v trestním řízení, toto ustanovení obligatorně používám ve všech případech.

Ve druhém odstavci předmětného ustanovení je stanovena horní hranice přípustné mimosmluvní odměny za jeden úkon ve výši 5 000 Kč. Jedná se o omezení odměny v případech, kdy je mimosmluvní odměna stanovena z předmětu ocnitelného penězi ve značné výši. Jak již bylo uvedeno na str. 46, odměna ustanoveného zmocněnce může takto převýšit nejen odměnu ustanoveného obhájce, ale i výši spáchané škody. Ustanovení § 12a tedy zavádí určitý strop mimosmluvní odměny.

7.6 Náhrady

Mezi náhrady řadíme náhradu hotových výdajů upravených v ustanovení § 13 a. t. a náhradu za promeškaný čas dle § 14 a. t. Tyto náhrady nedílně patří k odměňování advokáta za právní služby.

7.6.1 Režijní paušál

Náhrada hotových výdajů dle § 13 a. t. se vztahuje na hotové výdaje vynaložené na obhajobu klienta.

V souvislosti s poskytováním právní pomoci mohou advokátovi vznikat určité hotové výdaje. Pokud takové výdaje vzniknou, má advokát podle prvního odstavce citovaného ustanovení na jejich náhradu. V prvním odstavci je přímo vyjmenováno, co advokátní tarif za takové výdaje považuje. Jedná se o soudní a jiné poplatky, cestovné, poštovné, poplatky za telekomunikační služby, znalecké posudky a odborná vyjádření, pořízení překladů, opisů a fotokopií. Tyto výdaje však musí být vynaloženy účelně, tzn. jejich vynaložení je třeba k poskytnutí právní služby. Účelnost zkoumá soud zpravidla u cestovného, kdy přepočítává advokátem nárokovanou částku dle technického průkazu.

⁵⁷ Krajský soud v Ústí nad Labem, usnesení ze dne 6.4.2017, č. j. 5 To 74/2017-217, [příloha 1]

Zde se musím pozastavit, jak již bylo zmíněno, nad ustanovením § 39 odst. 2 tr. ř., dle kterého vede soud abecedně uspořádaných obhájců, kteří souhlasí s tím, aby byli ustanoveni jako obhájci v trestních věcech. Podmínkou pro zapsání do tohoto seznamu je, že mají v obvodu soudu své sídlo. V takovém případě nepostačí ani zřízení pobočky. Tato pravidla byla zavedena novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 283/2004 Sb. a jejím smyslem bylo rovnoměrné vytížení advokátů, aby měli z hlediska odměňování rovnoměrný podíl na odměnách vyplácených státem. „*Další novelou provedenou zákonem č. 253/2006 Sb. bylo reagováno na nárůst výdajů za obhajoby advokátů ex offio, především za cestovní náhrady a náhrady za promeškaný čas advokátů (§ 13 a 14 vyhl. č. 177/96 Sb.), a v důsledku toho i opětovného nárůstu nevyvozených justičních pohledávek.*“⁵⁸ V současné době se někteří advokáti snaží toto ustanovení obcházet tím, že dají substituční plnou moc pro celý případ advokátovi z jiného obvodu. Jednají tak především někteří advokáti z Prahy, kde je velká konkurence advokátů a k jejich ustanovení dle kolečka soudu tak dochází velmi zřídka. Advokát na základě substituční plné moci provede obhajobu v celém trestním řízení, aniž by původně ustanovený obhájce učinil jakýkoliv úkon (vyjma tedy převzetí zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) a. t.). V návrhu na přiznání mimosmluvní odměny pak požaduje i přiznání náhrady za promeškaný čas a cestovní náhrady, které často převyšují i mimosmluvní odměnu a přináší tak státu navíc náklady zvýšené i o několik desítek tisíc korun. Můj postup, stejně jako postup mých kolegů z trestního úseku a kolegyně z Okresního státního zastupitelství v Mostě, je takový, že obhájci je přiznána pouze taková cestovní náhrada a náhrada za promeškaný čas, na kterou by měl advokát nárok, kdyby působil u tamního soudu jako ustanovený obhájce a splňoval tak zákonné požadavky, tedy měl sídlo v obvodu zdejšího soudu. Postup těchto advokátů je dle mého názoru obcházením zákona a přiznání náhrady cestovního a náhrady za promeškaný čas by bylo *contra bonos mores*. Dlužno konstatovat, že v současné době rozhoduje Krajský soud v Ústí nad Labem o několika stížnostech proti rozhodnutím, kterými byly upraveny náhrady dle shora popsaného postupu. Do současného dne však nebylo o stížnostech rozhodnuto (pozn. autora: stav na portálu http://infosoud.justice.cz/public/search.jsp_k 16.3.2018, např. Okresní soud v Mostě, sp. zn. 1 T 48/2017).

⁵⁸ ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád, 7. vydání*, C. H. Beck, 2013, s. 485

Druhý odstavec § 13 přináší možnost smluvního určení paušální částky advokátem vynaložených nákladů v souvislosti s poskytováním právní pomoci. Podstatné je, aby částka byla vždy přiměřená. Jedná se o stejné omezení, jako platí pro smluvní odměnu. Pokud se však advokát s klientem dohodnou na tomto způsobu hrazení, nemůže klient od advokáta vyžadovat specifikaci těchto nákladů, stejně jako advokát nemůže požadovat doplatit hotové výdaje v případě, že tyto překročí smluvenou částku.

Pokud se advokát s klientem nedohodne žádným způsobem, jak to připouští § 13 odst. 2 a. t., má advokát nárok na tzv. režijní paušál ve výši 300 Kč ke každému úkonu právní služby. V praxi jsem se setkal i s ojedinělým názorem, že režijní paušál náleží i k jiným činnostem, než k úkonům ve smyslu § 11 a. t. Konkrétně se jednalo o dvě další porady s klientem, které však nepřesahovaly jednu hodinu. Nutno dodat, že takový názor nesdílím a nenašel jsem pro něj oporu ani v platné právní úpravě, ani v judikatuře a návrh obhájkyne na přiznání mimosmluvní odměny v tomto případě jsem zamítl. Tento názor byl pak potvrzen i rozhodnutím soudu druhého stupně, ze kterého vyplývá: *„Krajský soud se zcela ztotožnil s napadeným usnesením, a to včetně důvodů, které jej vedly k nepřiznání paušální náhrady hotových výdajů za úkony realizované ve dnech 22.9.2014 a 13.10.2014. Je totiž téhož názoru, a sice takového, že paušální náhradu hotových výdajů lze přiznat pouze za takové situace, že byla přiznána odměna i za realizovaný úkon právní služby.“*⁵⁹

Pokud se advokát s klientem nedohodne na jiném způsobu hrazení cestovních výdajů, stanoví se jejich skutečná výše dle právních předpisů o cestovních náhradách. Těmi jsou jednak zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 463/2017 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad.

7.6.2 Náhrada za promeškaný čas

Druhým typem náhrady je náhrada za promeškaný čas dle § 14 a. t. Jedná se o náhradu za promarněný čas, který advokát promešká v souvislosti s poskytováním právní pomoci klientovi.

⁵⁹ Krajský soud v Ústí nad Labem, usnesení ze dne 8.9.2015, č. j. 5 To 366/2015-126, [příloha 2]

Náhrada dle prvního odstavce se poskytuje advokátovi ve dvou případech. Jednak se jedná o čas, který advokát stráví cestou k úkonu a zpět, za předpokladu, že se nejedná o sídlo nebo bydliště advokáta, a jednak se jedná o promeškaný čas v důsledku zpoždění zahájení jednání, pokud takové zpoždění přesáhne půl hodiny.

Druhým typem náhrady za promeškaný čas je v citovaném ustanovení upraven ve druhém odstavci. Jedná se o úkon, který byl na určitý den a čas naplánován, ale z nějakých důvodů (vyjma tedy důvodů na straně klienta advokáta) neproběhne. Jako příklad lze uvést hlavní líčení, které je nařízeno za účelem vyslechnutí poškozeného, který se však bez omluvy nedostaví. Soud hlavní líčení tedy bez jednání ve věci odročí za účelem předvedení. V takovém případě má advokát nárok na náhradu poloviny hodnoty úkonu dle § 11 odst. 1 písm. g) a. t.

Mimosmluvní náhrada dle prvního odstavce je třetím odstavcem citovaného ustanovení stanovena ve výši 100 Kč za každou započatou půlhodinu promeškaného času. Jak již bylo zmíněno v předchozí části práce, advokát se může s klientem domluvit na smluvní náhradě (srov. § 13 odst. 2 a. t.).

Čtvrtý odstavec citovaného ustanovení byl do advokátního tarifu zaveden novelou advokátního tarifu prostřednictvím vyhlášky č. 486/2012 Sb. Cílem tohoto ustanovení je zabránit advokátům dvojího účtování – tzn. odměnu i náhradu za stejný úkon, jak již bylo uvedeno v kapitole 7.4.2 pod písmenem g). Pokud má advokát nárok na odměnu za úkon právní služby dle § 11, nemůže zároveň účtovat náhradu dle § 14 odst. 2 a. t.

8. Osvědčení o registraci plátce DPH

„Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.“⁶⁰ Ustanovení § 14a a. t. upravuje zvýšení odměny a náhrad v případech, kdy je advokát plátcem daně z přidané hodnoty. Předmětné ustanovení bylo do advokátního tarifu včleněno vyhláškou č. 618/2004 Sb., s účinností od 8.12.2004. Ze zákona o DPH vyplývá oprávnění plátce daně účtovat daň z přidané hodnoty.

Za zdanitelné plnění je dle zákona o DPH je u služeb považován den jeho poskytnutí nebo den vstavení daňového dokladu, pokud takový okamžik nastal dříve, pokud není zákonem stanoveno jinak. Okamžikem, kdy má advokát povinnost vyúčtovat a odvést daň, je poslední aktivní krok advokáta, který pro svého klienta v konkrétní právní věci vykoná.

Advokát má povinnost dle § 28 zákona o DPH vystavit daňový doklad, na kterém bude daň uvedena. Tento doklad je advokát povinen vystavit do 15 dnů ode dne, kdy vznikla povinnost daň přiznat nebo přiznat plnění. Splnění této povinnosti může advokát vyhovět vystavením faktury nebo vyplněním dokladu o hotovostním příjmu.

Aby byla zachována povinnost mlčenlivosti dle § 21 zákona o advokacii, musí se advokát vyvarovat při vystavení daňového dokladu specifikace právní moci konkrétnímu klientovi. Z daňového dokladu by tak měly vyplývat pouze nezbytné informace – např. právní pomoc a cena.

Ustanovení § 29 zákona o DPH stanoví náležitosti, které musí daňový doklad obsahovat. Jedná se o označení osoby, která uskutečňuje plnění, DIČ této osoby, označení osoby, pro kterou je plnění uskutečňováno a její DIČ, evidenční číslo daňového dokladu, rozsah a předmět plnění, den vystavení dokladu a den uskutečnění plnění nebo přijetí úplaty.

V případech, kdy advokát přijímá částku v hotovosti nižší než 10 000 Kč, má možnost pro klienta, který je plátcem DPH, vyplnit zjednodušený daňový doklad. U vyšších částek má advokát povinnost vyplnit řádný daňový doklad.

⁶⁰ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 222

Osvědčení o registraci plátce daně z přidané hodnoty vydané příslušným správcem daně předkládá advokát dle § 14a odst. 1 a. t. soudu nebo jinému orgánu, u kterého uplatňuje zvýšení odměny a náhrad podle zvláštních předpisů. Pokud takové osvědčení předkládá soudu, toto je uloženo ve správě soud, přičemž je mu přidělena spisová značka „*Spr*“.

Druhý odstavec ustanovení § 14a a. t. upravuje povinnost advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti předložit, z důvodu zvýšení odměny a náhrad podle zvláštních právních předpisů, soudu osvědčení o registraci plátce daně z přidané hodnoty vydané příslušným správcem daně ohledně právě této společnosti.

9. Zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení

Zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení upravených v ustanovení § 14b a. t. bylo doplněno poslední novelou advokátního tarifu provedenou vyhláškou č. 120/2014 Sb., účinnou od 1.7.2014. Tato novela reagovala na nález Ústavního soudu ze dne 17.4.2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, který zrušil vyhlášku č. 484/2000 Sb., která upravovala sazby paušální odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení.

První odstavec § 14b a. t. upravuje snížené sazby za všechny úkony právní služby, které advokát učiní do podání návrhu na zahájení řízení, pokud je podání návrhu na zahájení řízení na ustáleném vzoru, předmětem řízení je peněžité plnění a tarifní hodnota nepřevyšuje 50 000 Kč a pokud v tomto řízení byla žalobci přiznána náhrada nákladů řízení. V těchto případech se vychází z upravené z tarifní hodnoty:

1. do 10 000 Kč – 200 Kč,
2. přes 10 000 Kč do 30 000 Kč – 300 Kč a
3. přes 30 000 Kč do 50 000 Kč 500 Kč.

Typickým příkladem, na který bude dopadat ustanovení § 14b odst. 1 a. t. jsou žaloby dopravních podniků za neuhrazené jízdné, nebo žaloby mobilních operátorů na neuhrazené faktury za poskytnuté služby.

Druhý odstavec předmětného ustanovení upravuje stanovení výše odměny v případech, kdy se vede vykonávací řízení. Citovaná právní úprava se vztahuje na všechny případy vykonávacího řízení, pokud je vymáháno peněžité plnění a tarifní hodnota nepřevyšuje 50 000 Kč.

Další úkony jsou honorovány dle sazby stanovené podle § 7. Jedná se o ty případy v nalézacím řízení, kdy je podán odpor proti platebnímu rozkazu a ve věci je nařízeno ústní jednání. Nízká sazba však zůstává ve vykonávacím řízení. Řešení současné právní úpravy však není nastaveno optimálně, upřímně si nedovedu představit převzetí zastoupení a podání návrhu za 100 Kč. Samozřejmě v těchto případech má advokát s klientem možnost uzavřít dohodou o smluvní odměně, která bude rozhodně vyšší, než stanovená mimosmluvní odměna.

Znění čtvrtého odstavce lze považovat za další, slušně řečeno, nepovedený pokus o regulaci ze strany Ministerstva spravedlnosti, jako je tomu například u

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 4/2017 ze dne 23.10.2017, o soudních písemnostech nebo zákon č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí, který je v účinnosti od 1.1.2018 a ihned po uvedení do praxe bylo zjištěno, že je třeba jej novelizovat, protože autor nedomyslel, že majetkovou trestní sankci lze uložit i jinak než v hlavním líčení nebo veřejném zasedání (srov. § 2 odst. 1 cit. zák.). Bohužel nevhodně je koncipováno i ustanovení § 14b odst. 4 a. t. „*Autor vyhlášky totiž nepochopitelně přeskakuje z meritorního řízení do řízení vykonávacího a zaměňuje úzkou výseč případů, na kterou dopadá režim § 14b odst. 1, se širokou paletou možností, na již je třeba po 1.7.2014 aplikovat ustanovení § 14b odst. 2.*“⁶¹ Z gramatického výkladu předmětného ustanovení lze dovozovat, že ve vykonávacím řízení tedy vymáhaná částka stanovuje maximální výši odměny advokáta, což je v rozporu s § 6 odst. 1 a. t., kdy výše mimosmluvní odměny je stanovena podle sazby mimosmluvní odměny a podle počtu úkonů, které advokát vykonal.

Pátý odstavce jako *lex specialis* k ustanovení § 13 odst. 3 a. t. stanoví náhradu režijního paušálu ve výši 100 Kč v případech, na které se aplikuje ustanovení § 14b odst. 1 a odst. 2 a. t. Na ostatní úkony v bagatelních sporech (dle § 14b odst. 3 a.t.) se stanoví náhrada režijního paušálu ve výši 300 Kč.

Závěr předmětného ustanovení v šestém odstavci odkazuje na přiměřené užití ustanovení § 6 a § 8 až 12.

⁶¹ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 251

10. Výzkum a úvahy *de lege ferenda*

V této kapitole se zaměřím na úvahy *de lege ferenda* doplněné o krátký výzkum pomocí rešerše a analýzy statistických dat. Většina těchto úvah vychází z mých zkušeností při rozhodování o mimosmluvní odměně obhájců a zmocněnců poškozených v trestním řízení.

10.1 Zvýšení sazby mimosmluvní odměny

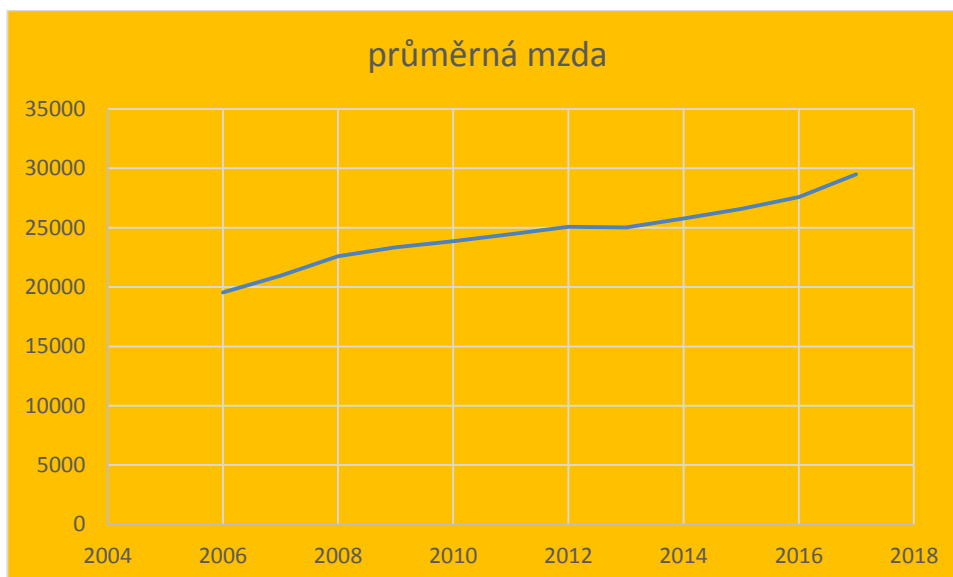
Jak bylo podrobně popsáno v subkapitole 7.2, je sazba mimosmluvní odměny upravena v ustanovení § 7 a. t. Předmětné ustanovení je ve stejném znění od 1.9.2006, kdy bylo změněno vyhláškou č. 276/2006 Sb. Za posledních 11 let tedy nedošlo ke změně sazby mimosmluvní odměny.

Zákonodárce v právní úpravě obsažené v § 7 a. t. tedy žádným způsobem nereagoval na společenské, sociální a ekonomické změny, které se bezesporu udály za posledních takřka dvanáct let. Podíváme-li se na následující tabulku, zjistíme růst mezd od roku 2006 do 2017.⁶²

rok	průměrná mzda v Kč
2006	19 546
2007	20 957
2008	22 592
2009	23 344
2010	23 864
2011	24 455
2012	25 067
2013	25 035
2014	25 768
2015	26 591
2016	27 575
2017	29 504

Z tabulky shora je nepochybné, že za posledních jedenáct let průměrná mzda vzrostla téměř o 51%, viz následující graf.

⁶² Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prumerna-hruba-mesicni-mzda-graf>

Zatímco tedy průměrná mzda v České republice stoupá, je období ekonomického růstu a makroekonomické ukazatele ukazují nejlepší hodnoty za poslední roky, ocenění právních služeb advokátů zůstává stále na úrovni minulého desetiletí. Samozřejmě, advokát může svou odměnu do určité míry ovlivnit sám tím, že se s klientem dohodne na smluvní odměně, ovšem takový postup není vždy dost dobře možný.

Aby došlo k určitému narovnání v mimosmluvní odměně advokáta, je na úvaze *de lege ferenda*, zda nezvýšit sazby dle aktuální ekonomické situace. Zvýšení by mohlo být například o 25%, pak by ustanovení § 7 a. t. bylo následující:

Sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby činí z tarifní hodnoty

1. do 500 Kč - 375 Kč,
2. přes 500 Kč do 1 000 Kč – 625 Kč,
3. přes 1 000 Kč do 5 000 Kč – 1 250 Kč,
4. přes 5 000 Kč do 10 000 Kč – 1 875 Kč,
5. přes 10 000 Kč do 200 000 Kč – 1 875 Kč a 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč,
6. přes 200 000 Kč do 10 000 000 Kč – 11 375 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 200 000 Kč,
7. přes 10 000 000 Kč – 60 375 Kč a 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 000 Kč.

Jsem přesvědčen, že zvýšením sazby mimosmluvní odměny, která by reagovala na ekonomický vývoj v České republice, by jednak bylo vůči advokátům spravedlivé a jednak by již někteří advokáti nemuseli pociťovat potřebu uměle navyšovat mimosmluvní odměnu nadbytečnými úkony.

10.2 Derogace ustanovení o snížení mimosmluvní odměny

Ustanovení § 12a a. t. upravuje snížení mimosmluvní odměny za úkony právních služeb ustanoveného advokáta a zároveň zavádí horní hranici této odměny. Prostřednictvím advokátního tarifu (§ 6 – 12) stanovil stát cenu mimosmluvní odměny za právní služby, které si v případě ustanovení advokáta sám objednáva. „Je pak ovšem poněkud nelogické, aby stát takto stanovenou znovu sám snižoval o 20% či omezoval horní hranici ve vlastních případech.“⁶³

Citované ustanovení dopadá jak na občanskoprávní řízení, ve kterém je advokát ustanoven jako právní zástupce účastníka, tak na občanské soudní řízení, kde je advokát ustanoven jako opatrovník účastníka, rovněž na trestní řízení, kde může být advokát ustanoven jako obhájce i jako zmocněnec a nebo jako opatrovník dítěte v řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Je pravdou, že stát se prostřednictvím ustanovení § 12a a. t. zvýhodňuje před jakýmkoliv jiným subjektem. Žádná jiná fyzická ani právnická osoba si při objednání právních služeb nemůže jednostranně rozhodnout, že pětinu smluvní cen neuhradí. V tomto stát zneužívá své výsostné a silnější postavení a zvýhodňuje se na úkor advokátů a ostatních klientů.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti navrhuji, aby bylo ustanovení § 12a a. t. při nejbližší novelizaci advokátního tarifu zrušeno. V součtu s návrhem dle subkapitoly 10.1 by se jednalo jistě o nemalý roční výdaj státního rozpočtu, nicméně to je i každé zvyšování platů státních zaměstnanců, které se v posledních letech pravidelně provádí. Navíc, stát má možnost v některých případech takto vynaložené prostředky získat zpět – například tím, že odsouzenému uloží povinnost nahradit státu prostředky, které stát vynaložil na jeho obhajobu v trestním řízení a takto uloženou povinnost potom bude důsledně vymáhat. Že vymáhání ze strany soudů není příliš efektivní, není vina advokátů a neměli by na to doplácet.

⁶³ KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, s. 251

10.3 Regulace náhrady cestovních výdajů a náhrady za promeškaný čas v trestním řízení

Jak již bylo zmíněno v subkapitole 7.6.1, někteří advokáti v trestním řízení obcházejí ustanovení § 39 odst. 2 tr. ř. tím, že jeden advokát, který formálně splňuje podmínky pro zápis do pořadníku konkrétního soudu, se do tohoto seznamu nechá zapsat a poté, co je ustanoven konkrétnímu klientovi (dle § 11 odst. 1 písm. b) a. t.), předá případ jinému advokátovi – substituční plnou moci, který podmínky pro zápis do pořadníku advokátů nesplňuje, neboť nemá v obvodu soudu své sídlo. Po pravomocném skončení věci podá ustanovený obhájce návrh na přiznání mimosmluvní odměny, ve kterém žádá přiznat rovněž náhrady cestovního a náhrady za promeškaný čas (§ 13 a 14 a. t.), za cesty, které k úkonům absolvoval substitut. Cestovné a náhrady promeškaného času je pak nárokováno v několikanásobné výši, než kdyby úkony vykonal ustanovený obhájce osobně, příp. v substituci advokáta z obvodu téhož soudu.

Pravdou je, že takový postup žádný předpis advokátům nezakazuje. Obecně lze konstatovat, že každý advokát má právo být substitučně zastoupen (srov. § 26 odst. 1 zákona o advokacii). Ovšem v případech, kdy ustanovený advokát opakovaně předává substituční plnou moc jinému advokátovi, který není veden v seznamu soudu pro ustanovení obhájců *ex offio*, je nutno posuzovat, zda skutečně udělený souhlas s výkonem obhajoby není udělen jen fiktivně, aby obešel ustanovení § 39 odst. 2 tr. ř.

Abychom mohli učinit závěr, že vztah mezi ustanoveným obhájcem a jeho substitutem je jednáním *in fraudem legis*, je nutno posuzovat nejen konkrétní věc, ve které je podáván návrh na přiznání mimosmluvní odměny, ale rovněž v ostatních věcech, ve kterých je advokát ustanoven. Když jsem takto korigoval náhrady cestovního a náhrady za promeškaný čas poprvé, znamenalo to fyzicky ověřit úkony v cca padesáti spisech, ve kterých byla ustanovena obhájkyň, která jednala způsobem shora popsáním. Takový postup je ovšem pro soud poměrně náročný a každé snížení náhrady cestovního a promeškaného času musí být dostatečně a přesvědčivě odůvodněno. Vzhledem k tomu, že klienti proti usnesení o přiznání mimosmluvní odměny brojí stížnostmi výjimečně, státní zástupci téměř nikdy, je pro některé kolegy a kolegyně pohodlnější přiznat advokátovi mimosmluvní odměnu tak, jak požaduje ve svém návrhu.

Zmíněno rovněž bylo, že tento postup prozatím není potvrzen nadřízeným soudem, který v současné době rozhoduje několik takovýchto stížností. I kdyby

však Krajský soud v Ústí nad Labem můj názor a rozhodnutí potvrdil, neznamenalo by to ještě definitivní rozhodnutí, neboť advokát by ještě mohl proti těmto rozhodnutím brojit u Ústavního soudu.

Určitou možnost, jak taková chování některých advokátů regulovat, je *de lege ferenda* ustanovení § 13 a 14 a. t. Ustanovení § 13 by mohlo být doplněno o pátý odstavec v tomto znění: (6) Při obhajobě v trestním řízení náleží advokátovi náhrada cestovních výdajů při opakovaném substitučním zastoupení advokátem z jiného obvodu soudu v takové výši, jako by cestu absolvoval sám ze svého sídla.

Ustanovení § 14 by mohlo být doplněno o pátý odstavec v tomto znění: (5) Při obhajobě v trestním řízení náleží advokátovi náhrada za promeškaný čas dle odstavce 1 písm. a) při opakovaném substitučním zastoupení advokátem z jiného obvodu soudu v takové výši, jako by cestu absolvoval sám ze svého sídla.

Jednalo by se o regulaci, která by umožnila soudům korigovat výši náhrad při shora popsaných případech tak, aby státu nevznikaly zvýšené náklady na právní pomoc.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo především učinit poznání současného stavu *de lege lata* a tedy rozebrat problematiku odměňování advokáta za poskytování právních služeb dle platného advokátního tarifu.

Od přijetí advokátního tarifu uplynulo téměř dva a dvacet let. Za tu poměrně dlouhou dobu soudní praxe přinesla dostatek rozhodnutí pro výklad problematických a v praxi někdy možná sporných částí advokátního tarifu. Zmíněný právní předpis tak poskytuje spolehlivý podklad pro určení odměny advokáta za vykonané právní služby.

Pokud pomineme více než desítku novel, která advokátní tarif dílčím způsobem upravila, můžeme konstatovat, že advokátní tarif lze, tak jak je v současné podobě koncipován, považovat za funkční právní předpis, byť v určitých částech je na zvážení *de lege ferenda*, jak bylo pospáno v kapitole 10. Z určitých částí této práce se může zdát, že jsem spíše pro utahování opasků ohledně odměňování advokátů a přísnějšímu posuzování jejich nároků ohledně výše odměny, za nejdůležitější však považuji srovnání (zvýšení) tarifních sazeb u mimosmluvní odměny tak, aby korespondovaly se současnou ekonomickou situací. Pokud rostou platy jak v podnikatelské, tak i ve veřejné sféře, považoval bych za spravedlivé, aby byla revidována i ustanovení ohledně mimosmluvní odměny advokátů. Jsem přesvědčen, že spravedlivé odměňování by mohlo mít příznivý vliv na kvalitu výkonů některých advokátů v případech, kdy jsou klientům ustanoveni a jsou si tedy vědomi, že mají odměnu jistou a garantovanou státem.

Rozhodně však nejsem příznivcem, aby v této oblasti proběhla rozsáhlá rekodifikace, tak jako tomu bylo v nedávné minulosti v jiných odvětvích práva a které nás, bohužel, pravděpodobně v blízké budoucnosti čekají v trestním a občanském soudním řádu.

V úplném závěru bych rád věnoval pár slov kolegům, kteří se budou věnovat advokacii. V případech, kdy budete klientům ustanoveni soudem, nesnažte se za každou cenu uměle, třeba i částečně nepoctivě, navyšovat svůj honorář – jde to poznat. Dřív nebo později si takovým jednáním proti sobě popudíte ty, kteří o návrhu rozhodují. V případech, kdy se advokát chová čestně, většina řešitelů věcí tzv. přimhouří oko ve sporných situacích a odměnu advokátovi přizná. Pokud však advokát opakovaně uměle navyšuje svou odměnu, požaduje přiznání úkonů,

které zcela zjevně nemají oporu v advokátním tarifu, případně obchází zákon, bývá ve sporných případech rozhodnuto v neprospěch takového advokáta, neboť takoví advokáti kazí dobré jméno advokátnímu stavu i justici jako celku. Zamítnutí nároku advokáta vyžaduje odůvodnění rozhodnutí, a pokud se v něm klient dočte: „*advokát neoprávněně požadoval, advokát nesprávně účtoval, advokát obcházel zákon...*“ nebude to působit jako dobrá reklama pro budoucí případy a případné smluvní zastoupení. Nutno podotknout, že v praxi jsem poznal, že takovým způsobem jedná pouze malé procento advokátů. Většina naopak působí jako čestní, pracovití a svědomití odborníci.

Zdroje:

Literatura a monografie:

BALÍK, S. a kol., *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora – Národní galerie v Praze, 2009, 271 s., ISBN 978-80-7035-427-8.

Bělina, M., Pichrt, J. a kol. *Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání*, Praha: C. H. Beck, 2017, 477 s., ISBN 978-80-7400-667-8.

GERLOCH, A., *Teorie práva*, 6. aktualizované vydání, Plzeň, Aleš Čeněk, 2013, 310 s., ISBN 978-80-7380-454-1.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*, 3. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012, 548 s., ISBN 978-80-7400-801-6.

KINDL, M. a kol., *Občanské právo procesní*, 2. rozšířené vydání, Aleš Čeněk, Plzeň, 2008, 407 s., ISBN 978-80-7380-098-7.

KOCOUREK, J., *Zákon o soudech a soudcích. Komentář*. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2015, 472 s., ISBN 978-80-7400-292-2.

KOVÁŘOVÁ, D. et al., *Odměna advokáta*, komentář, advokátní tarif a související otázky podle stavu k 1.1.2016, Wolters Kluwer, 277 s., ISBN 978-80-7552-028-9.

SVEJKOVSKÝ, J. et al., *Zákon o advokacii, komentář*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, 651 s., ISBN 978-80-7179-248-2.

SVEJKOVSKÝ, J., KABELKOVÁ, E., VYCHOPENĚ, M. et al., *Vzory smluv, petitů a základacích listin dle nového občanského zákoníku*, 2. upravené a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 746 s., ISBN 978-80-7400-648-7.

SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., Šínová R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s., ISBN 978-80-7400-673-9.

ŠÁMAL, P. a kol., *Trestní řád*, 7. vydání, C. H. Beck, 2013, 4720 s., ISBN 978-80-7400-465-0.

VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V., *České právní dějiny*, 2. vydání, Plzeň, Aleš Čeněk, 2010, 694 s., ISBN 978-80-7380-257-8.

Články z odborných časopisů:

HERANOVÁ, S., Odměna advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení, Bulletin advokacie 5/2017, Praha: ČAK, s. 36, ISSN 1210-6348.

HOBL, J., Problematika odměny právního zastoupení v exekuci na peněžitě plnění, Právní rozhledy 1/2018, Praha: C. H. Beck, s. 24 ISSN 1210-6410.

KOVÁŘOVÁ, D., Odměna soudem ustanoveného zmocněnce poškozeného aneb nad jedním rozhodnutím, Bulletin advokacie 11-12/2005, Praha: ČAK, s. 48, ISSN 1210-6348.

PŘIDAL, O., Pojem právo na spravedlivý proces v civilním řízení, Právní rozhledy 20/2010, Praha: C. H. Beck, s. 731, ISSN 1210-6410.

ŘEHULOVÁ, L., Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu, Právní rozhledy 7/2012, s. 242, ISSN 1210-6410.

SCHINNENBURGOVÁ, P, CIDLINA V., K výši mimosmluvní odměny advokáta při zatupování nezletilých, Právní rozhledy 15-16/2013, s. 552, ISSN 1210-6410.

Internet:

<http://beck-online.cz>

<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1391>

https://praha.idnes.cz/soud-advokat-jan-bacilek-kladno-zpronevera-penize-z-depozitu-ptc-/praha-zpravy.aspx?c=A180227_115904_praha-zpravy_rsr

<https://www.czso.cz/>

Zákony:

Zákon č. 40/2009 Sb. – trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb. – trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb. – občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 85/1996 Sb. – zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb. – nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb. – občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Podzákoné předpisy:

vyhláška č. 177/96 Sb. – o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění pozdějších předpisů

Instrukce Ministerstva spravedlnosti 1/2002, č.j. 505/2001-Org, vnitřní kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

Judikatura:

- Ústavní soud, nález ze dne 17.10.2017, sp. zn. I. ÚS 269/16-2, [BA 12/2017 s. 46]
- Ústavní soud, nález ze dne 17.5.2011, sp. zn. I. ÚS 2654/10, [94/2011 USn.]
- Ústavní soud, nález ze dne 22.11.2007, sp. zn. I. ÚS 1126/07, [206/2007 USn.]
- Ústavní soud, nález ze dne 23.10.2007, sp. zn. III. ÚS 594/07, [168/2007 USn.]
- Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 24.8.2016, sp. zn. 33 Cdo 1590/2016, [BA 12/2016 s. 52]
- Nejvyšší soud, usnesení ze dne 27.6.2013, sp. zn. 29 CDo 1420/2013, [C 14102]
- Nejvyšší soud, rozsudek ze dne 25.1.2012, sp. zn. 32 C 583/2010, [R 75/2012 civ.]
- Nejvyšší soud, usnesení ze dne 31.8.2010, sp. zn. 33 CDo 5288/2009, [NS 1218/2010]
- Nejvyšší správní soud, usnesení ze dne 7.3.2007, č.j. 6 Ads 122/2006-55, [NS 1735/2011]
- Nejvyšší správní soud, rozsudek ze dne 31.5.2004, č.j. 5 As 34/2003-47, [350/2004 Sb. NSS]
- Vrchní soud v Praze, usnesení ze dne 30.9.2004, sp. zn. 2 To 2004, [BA 3/2005, s. 46]

- Krajský soud v Ústí nad Labem, usnesení ze dne 6.4.2017, č. j. 5 To 74/2017-217, [příloha 1]
- Krajský soud v Ústí nad Labem, usnesení ze dne 8.9.2015, č. j. 5 To 366/2015-126, [příloha 2]
- Krajský soud v Praze, usnesení ze dne 5.5.2010, sp. zn. 9 To 219/2010, [BA 7-8/2010 s. 56]
- Krajský soud v Plzni, usnesení ze dne 9.11.2009, sp. zn. 50 To 514/2009, [R 50/2011 tr.]

Přílohy:

Příloha 1

5To 74/2017-217

U s n e s e n í

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 6. dubna 2017 v trestní věci odsouzeného **D. V.**, o stížnosti **obhájkyň Mgr. M. Z. M.**, proti usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 30. 1. 2017 č. j. 1 T 138/2016-209, **t a k t o :**

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. se stížnost **z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením Okresní soud v Mostě přiznal podle § 151 odst. 3 tr. ř. ustanovené obhájce Mgr. M. Z. M. odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové částce 7.260 Kč. Současně zamítl její návrh na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů v částce 5.808 Kč.

Své rozhodnutí odůvodnil okresní soud tím, že proti odsouzenému D. V. bylo vedeno trestní řízení pro přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), písm. b), odst. 2 tr. zákoníku a přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. zákoníku s maximální horní sazbou trestu odnětí svobody v trvání tří let. V tomto řízení mu byla ustanovena shora uvedená obhájkyň, která v souladu s ustanovením § 151 odst. 3 tr. ř. včas a řádně navrhla, aby jí byla za realizovanou obhajobu přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 13.068

Kč za následující úkony právní služby: 1) 12. 9. 2016 – příprava a převzetí obhajoby – 2.400 Kč, 2) 12. 10. 2016 – prostudování spisu – 2.400 Kč, 3) 3. 11. 2016 – vazební zasedání – 2.400 Kč, 4) 2. 12. 2016 – hlavní líčení – 2.400 Kč. Ke každému ze shora uvedených úkonů potom požadovala režijní paušál á 300 Kč, celkem tedy 1.200 Kč. Dále žádala DPH ve výši 2.268 Kč (vypočítanou jako 21 % ze základu daně 10.800 Kč).

Okresní soud zcela nevyhověl návrhu obhájkyň, výslednou částku proto paušálně nepřevzal do výroku tohoto usnesení, ale provedl korekci. Obhájkyňi přiznal mimosmluvní odměnu za shora uvedené úkony v souladu s ustanovením § 10 odst. 3 písm. c), § 7, § 12 odst. 5 a § 12a odst. 1, § 11 a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/96 Sb. ve znění vyhlášky č. 486/2012 Sb., advokátní tarif. Z návrhu obhájkyň na přiznání mimosmluvní odměny a náhrady hotových výdajů není zřejmé, z jakého důvodu požaduje přiznání mimosmluvní odměny za každý úkon ve výši 2.400 Kč. Obhájkyň svůj návrh žádným způsobem neodůvodnila, nárok neopřela o žádné ustanovení advokátního tarifu. Pouze uvedla: „Účtováno dle vyhlášky č. 177/1996 Sb. Advokátní tarif.“ Obhájkyň tak zřejmě aplikovala ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu, a to pravděpodobně z důvodu, že dne 9. 9. 2016 došlo usnesením policejního orgánu v přípravném řízení ke spojení věcí podle § 20 tr. ř. Okresní soud se proto, pokud jde o navýšení částky za každý úkon na 2.400 Kč, neztotožnil s názorem obhájkyň a neaplikoval ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu, ale ustanovení § 12 odst. 5 advokátního tarifu. Je totiž zcela nepochybné, že v tomto posuzovaném případě se jednalo o obhajobu pro trestné činy spáchané v souběhu. Zdejší soud opakovaně setrvává u názoru, že ustanovení § 12 odst. 5 advokátního tarifu má aplikační přednost, neboť se jedná o ustanovení speciální před obecným ustanovením § 12 odst. 3 advokátního tarifu. Tato skutečnost vyplývá i ze systematiky ustanovení § 12, když obvykle nejdříve bývají v právní normě obsažena obecná ustanovení a poté ustanovení speciální, jako je tomu i v tomto případě. Zákonodárce v ustanovení § 12 odst. 5 advokátního tarifu nekonkretizuje, o jaký souběh se má jednat (zda jednočinný či vícečinný). Je tak důvodné uzavřít, že předmětné ustanovení se aplikuje na všechny případy souběhu a nelze použít extenzivní výklad, který by připouštěl aplikaci § 12 odst. 3 advokátního tarifu při vícečinném souběhu. Soud

v daném případě vychází rovněž z judikatury, konkrétně z usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 11. 2009 sp. zn. 50 To 514/2009 a usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 8. 2015 č. j. 5 To 312/2015-408. Z těchto důvodů tak okresní soud postupoval dle zásady *lex specialis derogat legi generali* a přiznal obhájce mimosmluvní odměnu za každý jeden úkon pouze ve výši 1.200 Kč, když tato vychází z ustanovení § 10 odst. 3 písm. b), § 12a odst. 1, § 12 odst. 5 a § 7 advokátního tarifu. Naopak jednotlivé úkony provedené obhájce nebyly korigovány, neboť z obsahu spisu je nepochybné, že všechny úkony uvedené v návrhu na přiznání mimosmluvní odměny skutečně vykonala. Soud tak přiznal mimosmluvní odměnu za všechny jí provedené úkony, neboť mají oporu v ustanovení § 11 odst. 1 (úkony shora: ad 1 – písm. b), ad 2 – písm. f), ad 3 a 4 – písm. g)). Ke každému z provedených úkonů pak náleží obhájce náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu v částce 300 Kč. DPH pak okresní soud stanovil ve výši 21% ze základu daně 6.000 Kč, tj. 1.260 Kč.

Proti tomuto usnesení podala obhájce po jeho doručení stížnost.

V odůvodnění včas podané stížnosti uvedla, že s názorem okresního soudu nesouhlasí. V této věci bylo trestní stíhání vedeno pod dvěma samostatnými spisovými značkami, teprve později došlo ke spojení věcí usnesením policejního orgánu ze dne 9. 9. 2016. Na daný případ tak dle ní zcela zjevně dopadá ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu.

Závěrem proto navrhl, aby krajský soud napadené usnesení ve výroku pod bodem II. zrušil a poté sám rozhodl tak, že se jí přiznává odměna a náhrada hotových výdajů v částce 5.808 Kč.

Při rozhodování o stížnosti přezkoumal krajský soud správnost výroku napadeného usnesení a řízení předcházející jeho vydání a dospěl k závěru, že stížnost obhájce není důvodná.

V daném případě měl okresní soud splněny všechny podmínky pro rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr. ř., tj. o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené obhájce Mgr. M. Z. M., neboť její povinnost obhajovat odsouzeného D. V. skončila dnem 2. 12. 2016, kdy nabyl právní moci rozsudek Okresního soudu v Mostě ze dne 2. 12.

2016 č. j. 1 T 138/2016-194. Návrh uplatnila v zákonné lhůtě podáním došlým okresnímu soudu dne 23. 1. 2017 a také jej náležitě specifikovala.

Je nesporné, že obhájkyňě má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů a okresní soud správně rozhodoval podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., podle níž stanovil i výši částek náležející za jednotlivé úkony a paušální náhradu hotových výdajů. Nic nelze vytknout postupu okresního soudu, pokud aplikoval ustanovení § 12 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb. a nikoli ustanovení § 12 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., přičemž krajský soud v tomto směru pro stručnost odkazuje zcela na výstižné odůvodnění napadeného usnesení, se kterým se zcela ztotožňuje.

Vzhledem k tomu, že krajský soud neshledal podanou stížnost ustanovené obhájkyňě důvodnou, byla tato podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** stížnost přípustná.

V Ústí nad Labem dne 6. dubna 2017

Za správnost vyhotovení:
Kateřina Poláčková

Mgr. Radek Šnajdr v. r.
předseda senátu

U s n e s e n í

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 8. září 2015 v trestní věci odsouzeného *J. D., o stížnosti ustanovené obhájkyňě JUDr. M. D.* proti usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 10. 8. 2015 č. j. 1 T 216/2014-117, **t a k t o :**

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. se stížnost **z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením rozhodl Okresní soud v Mostě podle § 151 odst. 3 tr. ř. o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů ustanovené obhájkyňi JUDr. M. D., které takto přiznal celkovou částku 11.488,43 Kč. Odměna se sestává z celkem pěti úkonů právní služby, kdy za každý je přiznána mimosmluvní odměna ve výši 1.200,- Kč, a jedná se o úkony ze dne 19. 9. 2014 – převzetí a příprava obhajoby, ze dne 23. 9. 2014 prostudování spisu při skončení vyšetřování a účast na vyšetřovacím úkonu, dále ze dne 12. 1. 2015 další porada s klientem delší jedné hodiny a konečně ze dne 13. 1. 2015 jednání okresního soudu. Ke každému z uvedených úkonů právní služby byl přiznán jeden režijní paušál, každý v částce 300,- Kč, obhájkyňi byla dále přiznána náhrada cestovních výdajů v celkové částce 2.388,43 Kč a konečně náhrada za promeškaný čas v částce 1.600,- Kč.

Toto své rozhodnutí odůvodnil okresní soud tím, že proti odsouzenému bylo vedeno trestní řízení pro přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. d) trestního zákoníku s maximální horní sazbou trestu odnětí svobody v trvání tří let. V tomto řízení mu byla ustanovena shora uvedená obhájkyňě, která v souladu s § 151 odst. 3 tr. ř. včas a řádně navrhla, aby jí byla za realizovanou obhajobu přiznána odměna a náhrada hotových výdajů. Okresní soud jak dále uvedeno, přezkoumal návrh obhájkyňě podle jednotlivých položek, které porovnal s obsahem příslušných spisů, a dospěl k závěru, že obhájkyňi náleží odměna a náhrada vynaložených výdajů v rozsahu uvedeném ve výroku tohoto usnesení. Nevyhověl však návrhu obhájkyňě zcela, neboť namísto celkové obhájkyňí požadované částky 12.088,40 Kč přiznal obhájkyňi částku uvedenou ve výroku napadeného usnesení. Obhájkyňi nebyla přiznána částka 2x 300,- Kč za režijní paušál dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, neboť položky uváděné v návrhu obhájkyňě – 22. 9. 2014 nahlížení do spisu a 13. 10. 2014 další porada s klientem - nejsou úkony taxativně vyjmenované v § 11 advokátního tarifu a ani sama obhájkyňě tyto úkony přiznat nepožaduje. V ostatních bodech návrhu byly obhájkyňi uvedené úkony navrhovány důvodně a oprávněně a proto okresní soud rozhodl, jak ve výroku předmětného usnesení uvedeno.

Proti tomuto usnesení podala ustanovená obhájkyň v zákonné lhůtě stížnost, kterou zaměřila výhradně do té části napadeného usnesení, kterou jí nebyla přiznána paušální náhrada hotových výdajů za položky ze dne 22. 9. 2014 a 13. 10. 2014. Má totiž za to, že i když uvedené úkony, nejsou úkony ve smyslu advokátního tarifu a nelze tedy za ně přiznat odměnu, režijní paušál i za ně jí náleží. To dovozuje mimo jiné i z toho, že okresní soud jí ve vztahu k uvedeným úkonům přiznal náhradu cestovních výdajů, jakož i náhradu za promeškaný čas. Též má za to, že jde vlastně o náklady advokátní kanceláře. Dovozuje tedy, že jejich přiznání, není vázáno na realizaci takového úkonu právní služby, který je vyjmenován v advokátním tarifu v jeho § 11. Navrhuje tedy, aby krajský soud napadené usnesení zrušil a přiznal jí odměnu a náhradu hotových výdajů v částce uvedené v jejím návrhu, tj. v částce 12.088,40 Kč.

Krajský soud na podkladě podané stížnosti přezkoumal napadené usnesení jakož i řízení, které jeho vyhlášení předcházelo a dospěl k těmto závěrům.

V dané věci byl již nyní odsouzený J. D. trestně stíhán pro přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, kdy jeho trestní stíhání bylo skončeno odsuzujícím rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 13. 1. 2015 č. j. 1 T 216/2014-92, který nabyl právní moci dne 13. 1. 2015. Obhájkyň následně dne 5. 8. 2015, tedy v zákonné jednorozhodnutí lhůtě uvedené v § 151 odst. 2 tr. ř. podala okresnímu soudu návrh na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů v částce 12.088,40 Kč.

Poté, co okresní soud návrh obhájkyň přezkoumal a následně i porovnal se spisovým materiálem, vydal napadené usnesení. Krajský soud se zcela ztotožnil s napadeným usnesením, a to včetně důvodů, které jej vedly k nepřiznání paušální náhrady hotových výdajů za úkony realizované ve dnech 22. 9. 2014 a 13. 10. 2014. Je totiž téhož názoru, a sice takového, že paušální náhradu hotových výdajů lze přiznat pouze za takové situace, že byla přiznána odměna i za realizovaný úkon právní služby. Tedy, jak ostatně patrné i ze znění § 13 odst. 1 advokátního tarifu, přiznání této paušální náhrady je vázáno na realizaci takového úkonu právní služby, který je vymezen v ustanovení § 11 advokátního tarifu, čímž úkony ze dne 22. 9. 2014 a 13. 10. 2014 rozhodně nejsou. Proto za ně zkrátka nelze, a to v žádném případě přiznat paušální náhradu hotových výdajů.

Jestliže ve vztahu k těmto dvěma úkonům byla přiznána náhrada cestovních nákladů včetně náhrady za promeškaný čas, jedná se o správné rozhodnutí, neboť nepochybně obhájkyň cestu do místa jejich konání provedla a není proto na místě po ní požadovat, aby tyto náklady, která byly nepochybně účelně vynaložena k potřebám obhajování odsouzeného, nesla. To samé pak platí i o náhradě za promeškaný čas, protože tam uvedený čas obhájkyň jistě cestou strávila a nemohla se tudíž věnovat jiné činnosti. Přiznání těchto dvou náhrad je tak správné a na rozdíl od paušální náhrady

hotových výdajů není vázáno na realizaci úkonu právní služby ve smyslu § 11 advokátního tarifu.

V takovém případě pak bylo napadené usnesení shledáno správným, stížnosti obhájkyně nebylo možno přiznat důvodnost, a proto ji krajský soud postupem podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** stížnost přípustná.

V Ústí nad Labem dne 8. září 2015

JUDr. Jan Chocholatý, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Monika Komínková

Resumé

Tématem této diplomové práce je odměňování advokátů za právní služby dle advokátního tarifu. Při jejím vyhotovování jsem se zaměřil především na recentní právní úpravu, která je obsažena ve vyhlášce č. 177/96 Sb., advokátním tarifu, ve znění pozdějších předpisů. Za hlavní cíl jsem si stanovil podat podrobný rozbor předmětné problematiky, analyzovat a podat výklad jednotlivých ustanovení advokátního tarifu.

Při zpracování tématu jsem se utvrdil v poznatku, že toto téma je poměrně obsáhlé a složité. Úprava smluvní odměny je dispozitivní a nechává advokátovi poměrně volnost při určování své odměny. Naopak úprava mimosmluvní odměny je kogentní a není zde moc prostoru, aby advokáti určili výši své odměny.

Diplomová práce je rozdělena do devíti kapitol, které jsou dále členěny na subkapitoly.

První kapitola po úvodu uvádí cíl práce a metodiku pro zpracování práce. Druhá kapitola nabízí základní historický exkurz odměňování za advokacii na našem území. Třetí kapitola přináší pohled na zákonná ustanovení ohledně povolání a práce advokáta. Čtvrtá kapitola je věnována hlavnímu právnímu předpisu, který odměňování advokátů v současné době upravuje – advokátnímu tarifu. Pátá kapitola se zaměřuje na smluvní odměnu. Největší pozornost práce věnuje ustanovením advokátního tarifu o mimosmluvní odměně, která jsou podrobně rozebrána v šesté kapitole této práce. Zejména se jedná o rozbor ustanovení, kterými se určí mimosmluvní odměna, její výše, sazba i tarifní hodnota. Dále jsou podrobně uvedeny úkony právní služby dle advokátního tarifu, které jsou dále rozděleny na plně účtovatelné a účtovatelné ve výši jedné poloviny. Sedmá kapitola této práce se zaměřuje na osvědčení o registraci plátce DPH a v osmé kapitole jsou zpracována a vykládána zvláštní ustanovení o náhradě nákladů řízení. Poslední devátá kapitola je věnována výzkumu a úvahám *de lege ferenda*, kdy se jedná především o mé vlastní úvahy, které vychází z praktických poznatků, které jsem načerpal během své několikaleté praxe.

Resume

The topic of my diploma thesis is the remuneration of lawyers for legal services according to the lawyer's tariff. When preparing I focused first of all on the recent legal regulation which is included in the Decree No. 177/96 Coll., on lawyer's tariff, as amended. The main objective was to provide a detailed analysis of the subject matter, to analyze and to interpret the individual provisions of the lawyer's tariff.

While working on the topic I strengthened my opinion that hi topic was quite extensive and complex. The modification of contractual remuneration is prescriptive and leaves the lawyer fairly free to determine his/her reward. On the contrary, the regulation of non-contractual remuneration is cogent and there is not much room for lawyers to determine the amount of their remuneration.

The thesis is divided into nine chapters which are subdivided into sub-chapters.

The first chapter, after the introduction, introduces the objective of the work and the methodology for its elaboration. The second chapter offers a basic historical excursion of lawyer's remuneration on our territory. The third chapter provides an overview of the legal provisions concerning the lawyer's profession and work. The fourth chapter is devoted to the main legislation that currently regulates the remuneration of lawyers – the lawyer's tariff. The fifth chapter focuses on contractual remuneration, its amount, the rate and the tariff value. Further on the legal services according to the law tariff are detailed which are further divided into fully billable and billable in the amount of one half. The seventh chapter of this thesis focuses on the registration certificate of VAT payer and in the eight chapter is devoted to research and reflection *de lege ferenda* which is about my own considerations based on the practical findings I have gained during my several years of experience.